

ส่วนที่ 2

การจัดการและการกำกับดูแลกิจการ

7. ข้อมูลหลักทรัพย์และผู้ถือหุ้น

จำนวนทุนจดทะเบียนและทุนชำระแล้ว

ทุนจดทะเบียน	:	4,997,459,800 บาท ประกอบด้วย หุ้นสามัญจำนวน 4,997,459,800 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 1 บาท
ทุนที่ออกและชำระแล้ว	:	2,973,178,632 บาท ประกอบด้วย หุ้นสามัญจำนวน 2,973,178,632 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 1 บาท

ผู้ถือหุ้น

(ก) รายชื่อผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2562 (วันปิดสมุดทะเบียนล่าสุดเพื่อสิทธิในการได้รับเงินปันผล)

ลำดับ	รายชื่อผู้ถือหุ้น	จำนวน (หุ้น)	สัดส่วนการถือหุ้น (%)
1.	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	1,202,712,000	40.45
2.	Singtel Strategic Investments Pte. Ltd.	693,359,000	23.32
3.	บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ¹⁾	194,433,111	6.54
4.	South East Asia UK (Type C) Nominee Limited	104,875,677	3.53
5.	สำนักงานประกันสังคม	83,327,800	2.80
6.	State Street Bank Europe Limited	64,711,718	2.18
7.	GIC Private Limited	20,431,500	0.69
8.	State Street Bank And Trust Company	18,812,113	0.63
9.	SE ASIA (TYPE B) NOMINEES LLC	12,366,447	0.42
10.	SOUTH EAST ASIA UK (TYPE A) NOMINEES LIMITED	11,849,688	0.40
	รวม	2,406,879,054	80.96

หมายเหตุ: 1) ผู้ถือหุ้นสามารถทราบข้อมูลนักลงทุนในบริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ได้ในเว็บไซต์ www.set.or.th ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นในบริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ณ 19 สิงหาคม 2562 มีดังนี้

รายชื่อผู้ถือหุ้น	จำนวนหน่วย NVDR	สัดส่วนการถือหุ้น (%)
1. STATE STREET BANK AND TRUST COMPANY	31,276,080	1.05
2. STATE STREET EUROPE LIMITED	29,490,185	0.99
3. SOUTH EAST ASIA UK (TYPE C) NOMINEES LIMITED	20,739,857	0.70
รวม	81,506,122	2.74

(ข) กลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่โดยพฤตินัยมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการจัดการหรือการดำเนินงานของบริษัท

1. บมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ถือหุ้นในบริษัทร้อยละ 40.45 โดยผู้ถือหุ้นใหญ่ 10 รายแรก ของบมจ. อินทัช โฮลดิ้งส์ ได้แก่

รายชื่อผู้ถือหุ้น	จำนวน (หุ้น)	สัดส่วนการถือหุ้น (%)
1. SINGTEL GLOBAL INVESTMENT PTE LTD ¹⁾	673,348,264	21.00
2. บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ²⁾	532,380,897	16.60
3. THE HONGKONG AND SHANGHAI BANKING CORPORATION LIMITED	320,283,660	9.99
4. SOUTH EAST ASIA UK (TYPE C) NOMINEES LIMITED	128,425,755	4.01
5. สำนักงานประกันสังคม	43,537,600	1.36
6. กองทุนเปิด กรุงศรีหุ้นระยะยาวปันผล	38,737,100	1.21
7. UBS AG LONDON BRANCH	28,245,994	0.88
8. นายเพิ่มศักดิ์ เก่งมานะ	27,829,500	0.87

รายชื่อผู้ถือหุ้น	จำนวน (หุ้น)	สัดส่วนการถือหุ้น (%)
9. STATE STREET EUROPE LIMITED	24,515,815	0.76
10. กองทุนเปิด กรุงศรีหุ้นปันผล	20,869,600	0.65

หมายเหตุ: 1) Singtel Global Investment Pte. Ltd. เป็นบริษัทย่อยทางอ้อมของ Singapore Telecommunications Ltd. ถือหุ้นโดย Temasek Holdings (Private) Ltd. ร้อยละ 49.81 (ที่มา : Singapore Telecommunications Ltd. / Annual Report 2019)
2) สามารถทราบข้อมูลนักลงทุนในบริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ได้ในเว็บไซต์ www.set.or.th.

2. Singtel Strategic Investments Pte. Ltd. ถือหุ้นในบริษัททางตรงร้อยละ 23.32 โดยผู้ถือหุ้นของ Singtel Strategic Investments Pte. Ltd. ได้แก่

รายชื่อผู้ถือหุ้น	สัดส่วนการถือหุ้น (%)
Singtel Asian Investments Pte. Ltd. *	100.00

* Singtel Asian Investments Pte. Ltd. ถือหุ้นโดย Singapore Telecommunications Limited ในอัตราร้อยละ 100 (ที่มา: Accounting and Corporate Regulatory Authority (ARCA), Singapore ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)

(ค) ข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ในเรื่องที่มีผลกระทบต่อออกและเสนอขายหลักทรัพย์ หรือการบริหารงานของบริษัท โดยที่ข้อตกลงดังกล่าวมีบริษัทร่วมลงนามด้วย

- ไม่มี -

นโยบายการจ่ายเงินปันผล

เอไอเอสมีนโยบายจ่ายเงินปันผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของกำไรสุทธิตามงบการเงินรวม โดยจะพิจารณาการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นปีละ 2 ครั้ง การจ่ายเงินปันผลครั้งแรกจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานของบริษัทในงวดครึ่งปีแรก และการจ่ายเงินปันผลครั้งที่สองจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานของบริษัทในงวดครึ่งปีหลัง ซึ่งจำนวนเงินปันผลรวมประจำปีจะต้องได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น

สำหรับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทย่อยจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานของบริษัทย่อย สถานะการเงินและปัจจัยสำคัญอื่นๆ ของบริษัทย่อยนั้นๆ

ทั้งนี้ การจ่ายเงินปันผลในทุกกรณี จะขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดและแผนการลงทุน รวมถึงความจำเป็นและ ความเหมาะสมอื่นๆ ในอนาคตของบริษัทและ/หรือบริษัทย่อย และการจ่ายเงินปันผลดังกล่าวจะต้องไม่เกินกำไรสะสมที่ปรากฏในงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท และ/หรือ มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานปกติของบริษัทและบริษัทย่อย

โดยข้อมูลการจ่ายเงินปันผลในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีดังนี้จาก

รายละเอียด	2558	2559	2560	2561	2562
การจ่ายเงินปันผล (บาท : หุ้น)	12.99	10.08	7.08	7.08	7.34
1. เงินปันผลจากผลการดำเนินงานครึ่งปีแรก	6.50	5.79	3.51	3.78	3.78
2. เงินปันผลจากผลการดำเนินงานครึ่งปีหลัง	6.49	4.29	3.57	3.30	3.56
กำไรสุทธิต่อหุ้น (บาท)	13.17	10.31	10.12	9.98	10.49
อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลต่อกำไรสุทธิ	99%	98%	70%	71%	70%

หมายเหตุ: ข้อมูลในปี 2557-2559 จ่ายตามนโยบายเดิมที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 100 แต่ตั้งแต่ปี 2560 จ่ายตามนโยบายปันผลใหม่ที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

หุ้นกู้

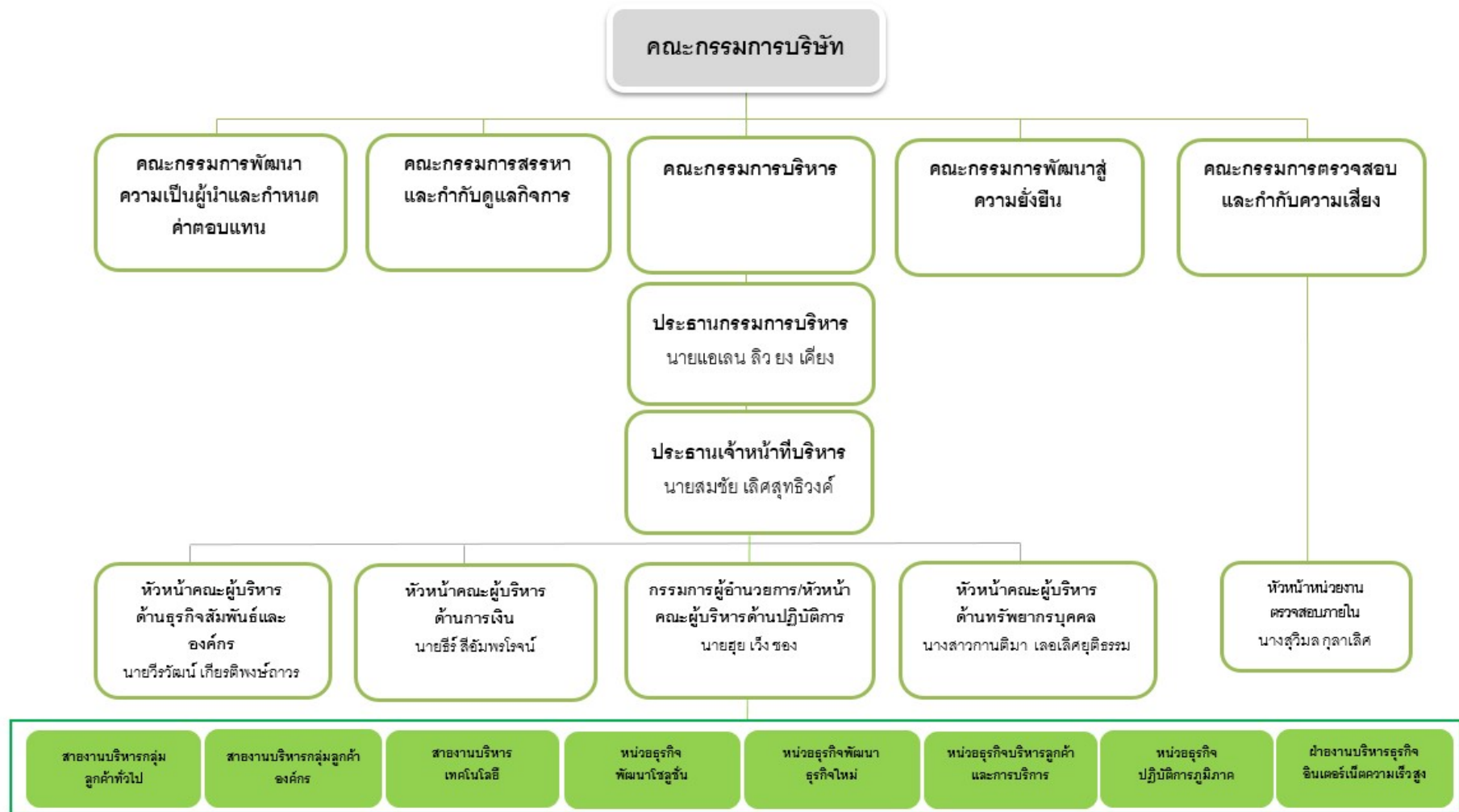
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 บริษัทมีหุ้นกู้รวม 7 ชุด ที่ยังไม่ครบกำหนดไถ่ถอน ภายใต้ บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด และซื้อขายได้ในสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (Thai Bond Market Association) หุ้นกู้ของบริษัทฯ มีอายุระหว่าง 7 ถึง 10 ปี โดยครบกำหนดในช่วงปี 2564 ถึงปี 2570 อัตราดอกเบี้ยคงที่อยู่ระหว่างร้อยละ 2.51 ถึง 4.94 ต่อปี ยอดหุ้นกู้คงค้างรวมทั้งสิ้น 32,414 ล้านบาท ลดลงจากสิ้นปี 2561 จากการชำระคืนหุ้นกู้ที่ครบกำหนดในปี 2562 จำนวน 7,789 ล้านบาท หุ้นกู้ของบริษัทฯ ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือโดยบริษัท ฟิทช์ เรตติ้งส์ โดยเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2562 บริษัท ฟิทช์ เรตติ้งส์ประกาศคงอันดับความน่าเชื่อถือของหุ้นกู้ที่ AA+(tha) ในการทบทวนอันดับความน่าเชื่อถือประจำปี 2562 เรตติ้ง AA+(tha) อยู่ในกลุ่มตราสารหนี้ระดับนำลงทุน มีความเสี่ยงต่ำมากและมีความสามารถในการชำระหนี้สูงมาก

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมของหุ้นกู้ที่หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อที่ 18

ตัวแลกเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ไม่มียอดคงค้าง

8. โครงสร้างการจัดการ

ข้อมูลคณะกรรมการและคณะกรรมการชุดย่อย

รายชื่อ	คณะกรรมการบริษัท	คณะกรรมการชุดย่อย				
		คณะกรรมการตรวจสอบ และกำกับความเสี่ยง	คณะกรรมการสรรหาและ กำกับดูแลกิจการ	คณะกรรมการพัฒนาความ เป็นผู้นำและกำหนด ค่าตอบแทน	คณะกรรมการการพัฒนาสู่ ความยั่งยืน	คณะกรรมการบริหาร
นายกานต์ ตระกูลสุน	ประธานกรรมการบริษัท และกรรมการอิสระ	-	-	ประธานและกรรมการอิสระ	-	-
นายสมประสงค์ บุญยะชัย ¹⁾	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	-	-	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-
นายประสัณห์ เชื้อพานิช ²⁾	กรรมการอิสระ	กรรมการอิสระ	-	-	ประธานและกรรมการอิสระ	-
นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์	กรรมการอิสระ	กรรมการอิสระ	ประธานและกรรมการอิสระ	-	-	-
นางสาวจัน โฉ เลียบ จง ^{1) 2)}	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	-	-
นายแอลเลน ลิว ยง เคียง ¹⁾	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	-	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	ประธานและกรรมการที่ ไม่ใช่ผู้บริหาร
นายไกรฤทธิ อุฑากานนท์ชัย ²⁾	กรรมการอิสระ	ประธานและกรรมการอิสระ	กรรมการอิสระ	-	-	-
นายเมฆาริโด ซี. อบลาลา จูเนียร์ ^{1) 2)}	กรรมการอิสระ	-	-	กรรมการอิสระ	-	กรรมการอิสระ
นายสมชัย เลิศสุทธิวงศ์ ¹⁾	กรรมการที่เป็นผู้บริหาร	-	-	-	กรรมการที่เป็นผู้บริหาร	กรรมการที่เป็นผู้บริหาร
นายสุย เว้ง ซอง ¹⁾	กรรมการที่เป็นผู้บริหาร	-	-	-	-	
นายเอนก พนาอภิชน	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร	-	-	-	-	กรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร

หมายเหตุ

- 1) นายสมประสงค์ บุญยะชัย นายแอลเลน ลิว ยง เคียง นางสาวจัน โฉ เลียบ จง นายเมฆาริโด ซี. อบลาลา จูเนียร์ นายสมชัย เลิศสุทธิวงศ์ และนายสุย เว้ง ซองเป็นกรรมการที่มีประสบการณ์ด้านกิจการโทรคมนาคม รายละเอียดปรากฏตามประวัติคณะกรรมการและผู้บริหารในเอกสารแนบ 1
- 2) นายประสัณห์ เชื้อพานิช นายไกรฤทธิ อุฑากานนท์ชัย นายเมฆาริโด ซี. อบลาลา จูเนียร์ และนางสาวจัน โฉ เลียบ จง เป็นกรรมการที่มีประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงิน รายละเอียดปรากฏตามหัวข้อประวัติคณะกรรมการและผู้บริหารในเอกสารแนบ 1
- 3) ผู้ลงทุนสามารถศึกษาคุณสมบัติของกรรมการอิสระได้ที่ <http://advanc-th.listedcompany.com/misc/cg/-20171122advanc-qualification-independent-th.pdf> โดยเอไอเอสกำหนดคุณสมบัติของกรรมการอิสระเข้มข้นกว่าที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อมูลสรุปการเข้าร่วมประชุมของกรรมการ

รายชื่อ	จำนวนครั้งที่เข้าร่วมประชุม/จำนวนครั้งที่จัดประชุม ¹⁾					
	คณะกรรมการบริษัท	คณะกรรมการตรวจสอบ และกำกับความเสี่ยง	คณะกรรมการสรรหา และกำกับดูแลกิจการ	คณะกรรมการพัฒนา ความเป็นผู้นำและกำหนด ค่าตอบแทน	คณะกรรมการการพัฒนา สู่ความยั่งยืน	คณะกรรมการบริหาร
นายกานต์ ตระกูลฮุน	9/9	-	-	6/6	-	-
นายสมประสงค์ บุญยะชัย ³⁾	9/9	-	-	3/3	3/4	-
นายประสิทธิ์ เชื้อพานิช	7/9	16/16	-	-	4/4	-
นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์	9/9	16/16	7/7	-	-	-
นางสาวจิน ไล เยียบ จง	8/9	-	7/7	-	-	-
นายแอลเลน ลิว ยง เคียง	5/9	-	-	6/6	-	11/11
นายไกรฤทธิ อุฑากานนท์ชัย	9/9	16/16	7/7	-	-	-
นายเมฆารโด ซี. อบลาลา จูเนียร์	8/9	-	-	3/3	0/1	10/11
นายสมชัย เลิศสุทธิวงค์	9/9	-	-	-	4/4	11/11
นายสุย เว้ง ซอง	9/9	-	-	-	-	-
นายเอนก พนาอภิชน ²⁾	5/5	-	-	-	-	11/11

หมายเหตุ:

- 1) จำนวนครั้งที่เข้าร่วมประชุม นับรวมถึงเข้าร่วมด้วยการประชุมทางไกลผ่านโทรศัพท์และผ่านวิดีโอ
- 2) นายเอนก พนาอภิชน ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหาร เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2562 และได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัท เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2562 แทนนายสตีเฟน มิลเลอร์ ที่ขอลาออก
- 3) นายเมฆารโด ซี. อบลาลา จูเนียร์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนแทนนายสมประสงค์ บุญยะชัย และนายสมประสงค์ บุญยะชัย ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืนแทนนายเมฆารโด ซี. อบลาลา จูเนียร์ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2562

กรรมการผู้มีอำนาจลงนาม

นายสมประสงค์ บุญยชัย นายสมชัย เลิศสุทธิวงค์ นายสุย เวียง ของ กรรมการสองในสามคนนี้ลงลายมือชื่อร่วมกัน และประทับตราสำคัญของบริษัท

ขอขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อย

คณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแทนผู้ถือหุ้นโดยรวมมิใช่เป็นตัวแทนผู้ถือหุ้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และกำหนดนโยบายให้มีจำนวนกรรมการที่เป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นซึ่งมีอำนาจควบคุม (Controlling shareholders) โดยมีขอบเขตหน้าที่ดังนี้

1. ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท
2. กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และทิศทางการดำเนินงานของบริษัท และกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้แก่บริษัทและผู้ถือหุ้น
3. พิจารณานุมัติรายการที่สำคัญ เช่น โครงการลงทุนธุรกิจใหม่ การซื้อขายทรัพย์สิน ฯลฯ และการดำเนินการใดๆ ที่กฎหมายกำหนด
4. พิจารณานุมัติและ/หรือให้ความเห็นชอบต่อรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทและบริษัทย่อยให้เป็นไปตามประกาศข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานที่กำกับดูแล
5. ประเมินผลงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดค่าตอบแทน
6. รับผิดชอบต่อผลประโยชน์และการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ด้วยความตั้งใจและความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน
7. ดำเนินการให้ฝ่ายบริหารจัดให้มีระบบบัญชี การรายงานทางการเงิน และการสอบบัญชีที่เชื่อถือได้ รวมทั้งดูแลให้มีกระบวนการในการประเมินความเหมาะสมของการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการความเสี่ยง การรายงานทางการเงิน และการติดตามผล
8. ดูแลไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท
9. กำกับดูแลกิจการให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม
10. ทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. รายงานความรับผิดชอบของตนในการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปี และครอบคลุมในเรื่องสำคัญๆ ตามนโยบายเรื่องข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การสงวนสิทธิเรื่องที่เป็นอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทสงวนสิทธิเรื่องที่มีความสำคัญไว้เป็นอำนาจอนุมัติของคณะกรรมการบริษัท เพื่อรักษาประโยชน์สูงสุดต่อเอไอเอสและผู้ถือหุ้น อาทิ

- กลยุทธ์ แผนธุรกิจ และงบประมาณประจำปี
- ค่าใช้จ่ายฝ่ายทุน และค่าใช้จ่ายที่เกินกว่าวงเงินที่คณะกรรมการชุดย่อย หรือผู้บริหารได้รับมอบหมายให้อนุมัติได้
- การลงทุนในธุรกิจใหม่ และการขายเงินลงทุน
- นโยบายที่สำคัญ

- การตกลงเข้าทำสัญญาที่สำคัญ
- การฟ้องร้อง และดำเนินคดีที่สำคัญ
- นโยบายการจ่ายเงินปันผล

การแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการบริษัทและฝ่ายบริหาร

คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัท มติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และนโยบายการกำกับดูแลกิจการของเอไอเอส ทั้งนี้ ในการกำกับดูแล กรรมการจะต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจทางธุรกิจ และปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองเชื่ออย่างมีเหตุผลว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเอไอเอสและผู้ถือหุ้น ขณะที่ฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ของเอไอเอสไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนบริหารจัดการงานประจำวันและธุรกิจขององค์กร ทั้งนี้ ประธานกรรมการเป็นกรรมการอิสระ และไม่มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท

การแบ่งแยกตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ประธานกรรมการบริษัทและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และคุณสมบัติที่เหมาะสม โดยต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกัน เพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสม

บทบาทและหน้าที่ของประธานกรรมการบริษัท	บทบาทหน้าที่ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
<ul style="list-style-type: none"> • เป็นผู้นำของคณะกรรมการบริษัท • ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริษัท การประชุมผู้ถือหุ้น และการประชุมของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร • ร่วมกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารและเลขานุการบริษัทกำหนดวาระการประชุมของคณะกรรมการบริษัท • สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีจริยธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี • สนับสนุนให้กรรมการได้อภิปรายและแสดงความเห็นในประเด็นต่างๆ ระหว่างการประชุม • เป็นผู้ประสานระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายบริหาร เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี 	<ul style="list-style-type: none"> • กำหนดและจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ แผนธุรกิจงบประมาณและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานประจำปีเสนอให้ คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ ตลอดจนติดตามความคืบหน้าเปรียบเทียบกับงบประมาณและแผนงาน และรายงานให้คณะกรรมการบริษัททราบความก้าวหน้าเป็นประจำ • บริหารและควบคุมธุรกิจของบริษัทให้เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ แผนธุรกิจของบริษัท • แสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และทิศทางกลยุทธ์ของบริษัท • เสริมสร้างศักยภาพและรักษาทีมผู้บริหารที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกลยุทธ์และเป้าหมายของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนระบุและสรรหาบุคคลที่มีความสามารถ เพื่อให้การสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ • ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารและคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง

1. สอบทานให้บริษัทมีรายงานทางการเงินถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กฎหมายกำหนด และมีการเปิดเผยอย่างเพียงพอ
2. พิจารณาคุณสมบัติ ความเป็นอิสระ และผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี รวมถึงการหมุนเวียนผู้สอบบัญชี พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติการแต่งตั้ง เลื่อนกลับมาใหม่ เลิกจ้าง และกำหนดค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีของบริษัทจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึงพิจารณาตัดสินใจในกรณีที่ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีมีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน หรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานสอบบัญชี
3. ประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายจัดการเข้าร่วมประชุมด้วยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. พิจารณานโยบายของบริษัทเกี่ยวกับการใช้บริการอื่นที่มีใช้การสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกัน

5. สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล และพิจารณาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย เลิกจ้าง และการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน ความดีความชอบของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน รวมถึง ประชุมกับหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในโดยไม่มีฝ่ายจัดการเข้าร่วม เพื่อสอบทานถึงข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ
6. สอบทานและอนุมัติกฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายใน แผนงานตรวจสอบภายในประจำปี การปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนประสานงานกับผู้สอบบัญชี
7. จัดให้มีการสอบทานคุณภาพของระบบการตรวจสอบภายในโดยผู้ประเมินอิสระจากภายนอกองค์กรอย่างน้อยทุก 5 ปี (Independent Quality Assessment Review)
8. สอบทานให้บริษัทมีระบบบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล และสนับสนุนคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลความเสี่ยงของบริษัทในภาพรวม โดยดำเนินการดังต่อไปนี้
  - (ก) กลั่นกรองกรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management Framework) ที่สำคัญ ได้แก่ นโยบาย ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) ความสามารถในการรับความเสี่ยง (Risk Capacity) และช่วงความเบี่ยงเบนของผลการปฏิบัติงานที่ยอมรับได้ (Tolerance) รวมถึงแนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม ตลอดจนทบทวนความเพียงพอของนโยบายและแนวทางการบริหารความเสี่ยง ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee) ก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริษัท
  - (ข) กลั่นกรองและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลความเสี่ยงในภาพรวม ให้มีการประเมิน ติดตาม และรายงานความเสี่ยง รวมทั้งให้มีการควบคุมความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยให้ความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเป็นอิสระ
  - (ค) ประเมินความเพียงพอ เหมาะสม ของการนำความเสี่ยงไปบริหารในเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้บริษัทพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนถาวร โดยการกำกับดูแลให้การดำเนินงานและความเสี่ยงของบริษัทสอดคล้องกัน รวมทั้งให้พิจารณาความเสี่ยงต่อผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน
9. สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
10. พิจารณารายการที่เกี่ยวข้องกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแล ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่ารายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท
11. สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามนโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล และพิจารณาข้อร้องเรียนรวมถึงพิจารณาผลการสอบสวนของบริษัททุกไตรมาส อีกทั้งเป็นช่องทางหนึ่งของบริษัทในการรับแจ้งข้อร้องเรียนตามนโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล รวมถึงพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อการจัดทำและปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิดและการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล
12. กำกับดูแลนโยบายและมาตรการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน เพื่อให้มั่นใจว่า บริษัทได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ตามกฎหมายและจริยธรรมที่กำหนดไว้
13. จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงและต้องประกอบด้วยข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้
  - (ก) ความเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของบริษัท
  - (ข) ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน และประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมของบริษัท

- (ค) ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
- (ง) ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี
- (จ) ความเห็นเกี่ยวกับรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์
- (ฉ) จำนวนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง และการเข้าร่วมประชุมของกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงแต่ละท่าน
- (ช) ความเห็นหรือข้อสังเกตโดยรวมที่คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายบัตร (charter)
- (ซ) รายการอื่นที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท
14. ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่ได้รับแจ้งจากผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับพฤติกรรมอันควรสงสัยว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคล ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนด และให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงรายงานผลการตรวจสอบในเบื้องต้นให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้สอบบัญชีทราบ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ได้รับแจ้งจากผู้สอบบัญชี
15. รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง และเสนอข้อเสนอนะที่จำเป็นให้คณะกรรมการบริษัททราบอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง โดยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง หากพบหรือมีข้อสงสัยว่ามีรายการหรือการกระทำดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง รายงานต่อคณะกรรมการของบริษัทเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงเห็นสมควร
- (1) รายการที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์
  - (2) การทุจริตหรือมีสิ่งผิดปกติหรือมีความบกพร่องที่สำคัญในระบบควบคุมภายใน
  - (3) การฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ
- หากคณะกรรมการของบริษัทหรือผู้บริหารไม่ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง กรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงรายใดรายหนึ่งอาจรายงานว่ามีรายการหรือการกระทำนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
16. ในการปฏิบัติงานตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง มีอำนาจเชิญให้ฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หรือพนักงานของบริษัทที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็น ร่วมประชุม หรือส่งเอกสารตามที่เห็นว่าเกี่ยวข้องจำเป็น
17. ในการปฏิบัติงานตามขอบเขต อำนาจ หน้าที่ ให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง มีอำนาจว่าจ้างที่ปรึกษา หรือเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้ความเห็น หรือคำแนะนำ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามความจำเป็น
18. พิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง ด้วยตนเองทั้งในภาพรวมเป็นรายคณะและรายบุคคลเป็นประจำทุกปี
19. พิจารณาสอบทานของกฎบัตรนี้เป็นประจำทุกปีและเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติเปลี่ยนแปลงหากมีความจำเป็น

20. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย ด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทน

1. กำหนดค่าตอบแทนที่จำเป็นและเหมาะสม ทั้งที่เป็นตัวเงินและมีไม่ใช่ตัวเงิน ของกรรมการ กรรมการชุดย่อย และผู้บริหารระดับสูงของบริษัทในแต่ละปี เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นของบริษัทโดยรวม
2. จัดทำหลักเกณฑ์และนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูง เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติและ/หรือนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติตามแต่กรณี
3. พิจารณาสอบทานและอนุมัติผลการดำเนินงานของบริษัท เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินโบนัสประจำปีตามผลตัวชี้วัดการปฏิบัติงานและพิจารณาปรับเปลี่ยนเงินเดือนประจำปี
4. พิจารณาและอนุมัติโครงการค่าตอบแทนระยะยาว (Long Term Incentive Plan) รวมถึงแนวทางปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวข้อง
5. พิจารณาและอนุมัติผลการประเมินการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดเงินโบนัสประจำปี การปรับขึ้นเงินเดือนประจำปี และค่าตอบแทนระยะยาว (Long Term Incentive Plan) ให้แก่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงซึ่งรายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารดังกล่าว
6. พิจารณาและอนุมัติการจ่ายเงินโบนัสประจำปีให้กับกรรมการของบริษัท
7. รายงานนโยบายด้านค่าตอบแทนกรรมการ หลักการ/เหตุผล และวัตถุประสงค์ของนโยบายเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี
8. ร่วมกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท ประเมินและกำหนดผู้สืบทอดตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงซึ่งรายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารดังกล่าว และรายงานแผนการสืบทอดตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำทุกปี
9. ร่วมกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัทจัดทำนโยบายแผนการสืบทอดตำแหน่งสำหรับตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงซึ่งรายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารดังกล่าว
10. ทำหน้าที่ดูแลกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูง
11. ว่าจ้างที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำตามความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำ
12. คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัทและมีหน้าที่ให้คำชี้แจงตอบคำถามใดๆ เกี่ยวกับค่าตอบแทนในที่ประชุมผู้ถือหุ้น
13. พิจารณาทบทวนและประเมินความเพียงพอของกฎบัตรและเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาอนุมัติเปลี่ยนแปลง
14. รายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำ รวมทั้งประเด็นสำคัญต่างๆ ที่คณะกรรมการบริษัทควรได้รับทราบ
15. มีอำนาจเชิญฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องของบริษัทมาให้ความเห็น เข้าร่วมประชุม หรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
16. ดำเนินการอื่นๆ ใดหรือตามอำนาจและความรับผิดชอบ ตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายหน้าที่ให้เป็นคราวๆ ไป

คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ

1. กำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหากรรมการและกรรมการชุดย่อยของบริษัท
2. กำกับดูแลการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท พิจารณาทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ทุกๆ ปี รวมทั้งเสนอปรับปรุงแก้ไขนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัทให้คณะกรรมการพิจารณา

3. พิจารณาสรรหากรรมการและกรรมการชุดย่อย โดยพิจารณาบุคคลที่เหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการ เพื่อเสนอ คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ และ/หรือเสนอขออนุมัติต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี
4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

1. พิจารณานโยบาย กลยุทธ์ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณที่เพียงพอ ตลอดจนการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทอนุมัติ
2. เสนอประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อบริษัท อันเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทพิจารณา
3. สอบทานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและกลยุทธ์ด้านการพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้
4. ให้คำปรึกษาและสนับสนุนประธานเจ้าหน้าที่บริหารอันเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสู่ความยั่งยืน
5. รายงานผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสู่ความยั่งยืนต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท
6. สอบทานและให้ความเห็นชอบต่อรายงานการพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอนุมัติ
7. การปฏิบัติอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

คณะกรรมการบริหาร

1. กำหนดทิศทางกลยุทธ์ โครงสร้างการบริหารงาน แผนธุรกิจ และงบประมาณประจำปีของบริษัท เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริษัทอนุมัติ
2. บริหารการดำเนินธุรกิจใดๆ ของบริษัทให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้
3. กำกับและติดตามผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัท และรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินให้แก่ กรรมการบริษัททราบเป็นประจำทุกเดือน
4. แสวงหาและประเมินโอกาสในการลงทุนในธุรกิจใหม่ๆ
5. พิจารณาและให้ความเห็นแก่คณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัท
6. พิจารณาสอบทานและอนุมัติรายการเกี่ยวกับการลงทุนและจำหน่ายทรัพย์สิน การบริหารทรัพยากรบุคคล การเงินและการบริหารเงิน การบริหารงานทั่วไป และรายการอื่นใดที่เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ภายในขอบเขตอำนาจที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท
7. พิจารณาและให้ความเห็นต่อเรื่องที่ต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท ยกเว้นในกิจกรรมใดๆ ซึ่งคณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการชุดย่อยอื่นเป็นผู้ดำเนินการไว้แล้ว
8. คณะกรรมการบริหารอาจมอบอำนาจช่วงให้ผู้บริหารหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องตามที่คณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นสมควรได้ การอนุมัติรายการของคณะกรรมการบริหาร และ/หรือการมอบอำนาจช่วงต้องไม่เป็นการอนุมัติรายการที่เกี่ยวข้องกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือรายการที่คณะกรรมการบริหารมีส่วนได้เสียตามที่กำหนดในข้อบังคับของบริษัท และตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัทและหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง
9. ว่าจ้างที่ปรึกษาหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้ความเห็นหรือคำแนะนำตามความจำเป็น
10. มีอำนาจเชิญฝ่ายจัดการ ผู้บริหาร หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องของบริษัทมาให้ความเห็น เข้าร่วมประชุม หรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่จำเป็น

11. รายงานผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารให้คณะกรรมการบริษัททราบเป็นประจำทุกไตรมาสในวาระการรายงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
12. ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและประเมินความเพียงพอของกฎบัตรเป็นประจำทุกปี ซึ่งอาจทำพร้อมกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยอื่น โดยอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ
13. ดำเนินการอื่นๆใด หรือตามอำนาจและความรับผิดชอบ ตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายหน้าที่ให้เป็นคราวๆไป

ผู้บริหาร

นอกจากคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยแล้ว เอไอเอสกำหนดให้มีผู้บริหารระดับสูงเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัท ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายสมชัย เลิศสุทธิวงค์	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
2. นายสุย เว้ง ขง	กรรมการผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านปฏิบัติการ
3. นายธีร สีสัมพรโรจน์	หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน
4. นายวีรวัฒน์ เกียรติพงษ์ถาวร	หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านธุรกิจสัมพันธ์และองค์กร
5. นางสาวกานติมา เลอเลิศยุติธรรม	หัวหน้าคณะผู้บริหารด้านทรัพยากรบุคคล

การสรรหากรรมการและผู้บริหารระดับสูง

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการ

1. คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการมีหน้าที่ในการสรรหา คัดเลือก บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาแต่งตั้งหรือเสนอขออนุมัติแต่งตั้งต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามข้อบังคับของบริษัท
2. คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ พิจารณาองค์ประกอบความเหมาะสมประกอบด้วยคุณสมบัติของกรรมการทั้งปัจจุบันและอนาคต, ความหลากหลายในเรื่องเพศ อายุ และประสบการณ์, ประวัติการกระทำผิดทางกฎหมาย, องค์ประกอบของความเป็นอิสระ, ทิศทางการดำเนินธุรกิจ, และองค์ประกอบโดยรวมของคณะกรรมการบริษัท เพื่อเปรียบเทียบกับทิศทางในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและอนาคต โดยจัดทำเป็นตาราง Board Skill Matrix เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการสรรหากรรมการที่ต้องการเป็นประจำทุกปี ในการทบทวนดังกล่าว คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการยังได้พิจารณาถึงความหลากหลายจากแหล่งที่มาในการเสนอชื่อ อาทิ คำแนะนำจากกรรมการบริษัท, การเสนอชื่อบุคคลโดยผู้ถือหุ้น, บริษัทที่ปรึกษาภายนอก และฐานข้อมูลกรรมการของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
3. ในการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการเดิมเป็นกรรมการต่ออีกวาระหนึ่ง คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการจะพิจารณาปัจจัยต่างๆ ซึ่งรวมถึง ผลการปฏิบัติงาน ประวัติการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในการประชุม และการสนับสนุนในกิจกรรมของคณะกรรมการบริษัท โดยหากเป็นกรรมการอิสระ จะพิจารณาถึงความเป็นอิสระของกรรมการท่านดังกล่าวด้วย
4. การแต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามข้อบังคับบริษัทและข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีความโปร่งใสและชัดเจน และดำเนินการโดยผ่านคณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งกรรมการในการประชุมผู้ถือหุ้น ดังนี้
  - (1) ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนหุ้นที่ถือ คือ หนึ่งหุ้นเท่ากับหนึ่งเสียง

- (2) ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ทั้งหมดตาม (1) เลือกตั้งบุคคลคนเดียวหรือหลายคนเป็นกรรมการก็ได้ ในกรณีที่เลือกตั้งบุคคลหลายคนเป็นกรรมการ จะแบ่งคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใดอย่างน้อยเพียงใดไม่ได้
- (3) บุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดตามลำดับลงมา เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการเท่าจำนวนกรรมการที่จะพึงมี หรือจะพึงเลือกตั้งในครั้งนั้น ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งในลำดับถัดลงมา มีคะแนนเสียงเท่ากันเกินจำนวน กรรมการที่จะพึงมีหรือพึงจะเลือกตั้งในครั้งนั้น ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

กรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงเนื่องจากสาเหตุอื่นนอกจากการครบวาระออกจากตำแหน่งกรรมการ ให้คณะกรรมการ พิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเข้าเป็นกรรมการแทนในการประชุมคณะกรรมการ เว้นแต่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งเหลือน้อยกว่า 2 เดือน โดยบุคคลที่เข้าเป็นกรรมการแทนจะอยู่ในตำแหน่งกรรมการ ได้เพียงเท่าวาระที่ยังเหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน ทั้งนี้ มติการแต่งตั้งบุคคลเข้าเป็นกรรมการแทนดังกล่าวต้องได้รับคะแนน เสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการที่ยังเหลืออยู่

ทั้งนี้ เอไอเอสเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการได้ล่วงหน้าไม่น้อย กว่า 3 เดือนก่อนวันสิ้นสุดรอบปีบัญชี โดยแจ้งผ่านระบบข่าวของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเว็บไซต์ของเอไอเอส โดยในปี 2562 ไม่มีผู้ถือหุ้นรายใดเสนอชื่อบุคคลเพื่อรับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัทแต่อย่างใด

การสรรหาประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูง

คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนเป็นผู้พิจารณาสรรหาบุคคลที่เหมาะสมทั้งจากภายในและ ภายนอกองค์กร รวมถึงจัดทำแผนการสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) โดยมีหลักในการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจาก ภายในและภายนอกองค์กร และอาจพิจารณาว่าจ้างที่ปรึกษาอิสระเพื่อเข้ามาช่วยในการสรรหาดังกล่าว

แผนสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง (Succession Plan) รองรับผู้บริหารตั้งแต่ระดับหัวหน้าแผนงานขึ้นไป โดยมีการ ระบุผู้ที่จะทำหน้าที่แทน พร้อมทั้งจัดให้มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรในลำดับรองลงมาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการขึ้นไป ดำรงตำแหน่งดังกล่าวด้วย

เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562 ที่ผ่านมา คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนได้นำเสนอแผนสืบทอด ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทพิจารณา พร้อมนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ไปดำเนินการ ปรับปรุงแผนสืบทอดตำแหน่งต่อไป

วาระการดำรงตำแหน่ง

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการบริษัท

- (1) ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และข้อบังคับบริษัท กำหนดให้ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ทุกครั้ง ให้กรรมการออกจากตำแหน่ง 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ถ้าจำนวนกรรมการที่จะแบ่งออกให้ตรงสาม ส่วนไม่พอดี ให้ออกจำนวนใกล้เคียงที่สุดกับส่วน 1 ใน 3 โดยกรรมการคนที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดเป็นผู้ออกจากตำแหน่ง และกรรมการที่ออกจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่อีกได้
- (2) กรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลงเนื่องจากสาเหตุอื่นนอกจากการครบวาระออกจากตำแหน่งกรรมการ ให้คณะกรรมการ พิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย มาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 เข้าเป็นกรรมการแทนในการประชุมคณะกรรมการ โดยบุคคลที่เข้าเป็นกรรมการแทนจะอยู่ในตำแหน่ง กรรมการได้เพียงเท่าวาระที่ยังเหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง

- (1) คราวละไม่เกิน 3 ปี กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระมีสิทธิได้รับเลือกกลับเข้ามาใหม่ได้ ทั้งนี้ สำหรับผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งมาแล้วเป็นระยะเวลา 9 ปี หรือ 3 วาระติดต่อกัน คณะกรรมการบริษัทจะทบทวนความเป็นอิสระของกรรมการท่านนั้นเป็นประจำทุกปี
- (2) กรรมการที่ประสงค์จะลาออกก่อนครบวาระต้องยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการบริษัท โดยจะมีผลตั้งแต่วันที่ไปลาออกมาถึงที่บริษัท ทั้งนี้ การพิจารณาแต่งตั้งกรรมการอื่นที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทดแทนกรรมการที่ลาออก กำหนดให้ดำรงตำแหน่งเท่าวาระที่ยังเหลืออยู่ของกรรมการที่มาปฏิบัติหน้าที่แทน และคณะกรรมการบริษัทจะต้องแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงให้ครบถ้วนภายใน 90 วัน นับแต่วันที่กรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงคนนั้นลาออก

ในกรณีที่กรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเพราะเหตุอื่นนอกจากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงที่พ้นจากตำแหน่งยังคงต้องอยู่รักษาการในตำแหน่งเพียงเท่าที่จำเป็นจนกว่าคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการชุดย่อยอื่นๆ

- (1) ให้กรรมการชุดย่อยอื่นๆ มีวาระอยู่ในตำแหน่งตามวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ และกรรมการชุดย่อยอื่นๆ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้
- (2) นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม (1) กรรมการชุดย่อยอื่นๆ พ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการชุดย่อย หรือ คณะกรรมการบริษัทมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดสรรค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

เอไอเอสมีนโยบายในการกำหนดค่าตอบแทนให้กรรมการ โดยสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และเมื่อเทียบกับบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันและบริษัทที่มีขนาดใกล้เคียงกันแล้ว ค่าตอบแทนดังกล่าวอยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอที่จะจูงใจและรักษากรรมการที่มีคุณภาพไว้ และจะคำนึงถึงความเป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร โดยสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของกรรมการและผู้บริหารแต่ละท่าน

คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทน เป็นผู้พิจารณากำหนดค่าตอบแทนที่จำเป็นและเหมาะสมทั้งที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน ให้แก่ กรรมการบริษัท กรรมการชุดย่อย ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร รวมถึงผู้บริหารระดับสูงที่มีหน้าที่รายงานตรงต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร โดยในการพิจารณาออกนอกนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จะมีการนำผลสำรวจค่าตอบแทนกรรมการที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยมาประกอบการพิจารณา

ทั้งนี้ สำหรับค่าตอบแทนกรรมการและกรรมการชุดย่อย คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนจะนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทเพื่อขอมติเห็นชอบ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเพื่อขออนุมัติเป็นประจำทุกปี

ค่าตอบแทนคณะกรรมการ

ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินสำหรับประธานกรรมการ กรรมการอิสระ และกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารจำนวน 6 ราย รวมจำนวนเงิน 27.28 ล้านบาท โดยจ่ายจากผลการปฏิบัติงานที่ของกรรมการแต่ละท่าน และมีการพิจารณาจัดสรรตามนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนและกรอบวงเงิน 36 ล้านบาท ซึ่งได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นประจำปี 2562 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2562 ทั้งนี้ นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าว บริษัทใช้หลักเกณฑ์เดิมตั้งแต่ปี 2558 และค่าตอบแทนที่จัดสรรอยู่ภายในกรอบของวงเงินอันประกอบด้วย ค่าตอบแทนรายเดือน ค่าเบี้ยประชุมและโบนัส

นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนคณะกรรมการประจำปี 2562

กรรมการ	ค่าตอบแทนในรูปตัวเงิน (บาท)		
	ค่าตอบแทนรายเดือน	ค่าเบี้ยประชุม	โบนัส
คณะกรรมการ			
• ประธานกรรมการบริษัท	300,000	x	/
• กรรมการ	75,000	25,000	/
คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง/คณะกรรมการบริหาร			
• ประธานกรรมการ	25,000	25,000	/
• กรรมการ	x	25,000	/
คณะกรรมการชุดย่อยอื่นๆ			
• ประธานกรรมการ	10,000	25,000	/
• กรรมการ	x	25,000	/

หมายเหตุ: 1) กรรมการที่เป็นผู้บริหาร / พนักงานของบริษัท หรือของบริษัทผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนในฐานะกรรมการ หรือกรรมการชุดย่อย
2) ประธานกรรมการไม่ได้รับค่าตอบแทนรายเดือน หรือเบี้ยประชุม ในฐานะประธานในคณะกรรมการชุดย่อย

ค่าตอบแทนกรรมการบริษัทเป็นรายบุคคลที่ได้รับในฐานะกรรมการบริษัทจำนวน 6 ราย ในปี 2562 มีดังนี้

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	ค่าตอบแทนรายเดือน (บาท)	ค่าเบี้ยประชุม (บาท)	โบนัส (บาท)	ค่าตอบแทนอื่นๆ ²⁾
นายกานต์ ตระกูลฮุน	- กรรมการอิสระ - ประธานกรรมการ - ประธานกรรมการพัฒนา ความเป็นผู้นำและกำหนด ค่าตอบแทน	3,600,000	-	3,160,000	-
นายสมประสงค์ บุญยะชัย	- รองประธานกรรมการ - กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร - กรรมการพัฒนาสู่ความ ยั่งยืน	900,000	375,000	2,253,600	4,030
นายไกรฤทธิ อุษากานนท์ชัย	- กรรมการอิสระ - ประธานกรรมการตรวจสอบ และกำกับความเสี่ยง - กรรมการสรรหาและกำกับ ดูแลกิจการ	1,200,000	800,000	3,160,000	10,075
นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์	- กรรมการอิสระ - ประธานกรรมการสรรหา และกำกับดูแลกิจการ - กรรมการตรวจสอบกำกับ ความเสี่ยง	1,020,000	800,000	2,299,000	10,075
นายประสิทธิ์ เชื้อพานิช	- กรรมการอิสระ - ประธานกรรมการพัฒนา สู่ความยั่งยืน - กรรมการตรวจสอบกำกับ ความเสี่ยง	1,020,000	675,000	2,299,000	10,075
นายเมฆารัตน์ ชี อปลาชา จูเนียร์	- กรรมการอิสระ - กรรมการพัฒนาความเป็น ผู้นำและกำหนด ค่าตอบแทน - กรรมการบริหาร	900,000	525,000	2,263,600	-
รวม ¹⁾		8,640,000	3,175,000	15,435,200	34,255

หมายเหตุ: 1) ค่าตอบแทนกรรมการที่ปรากฏตามตารางข้างต้นเป็นรายการที่เกิดขึ้นในปี 2562 รวมถึงโบนัสจากผลปฏิบัติงานระหว่างปี 2562 ที่จ่ายในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ด้วย

2) ค่าตอบแทนอื่นๆ คือ ค่าเบี้ยเลี้ยงซึ่งกรรมการได้รับการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ให้กับบริษัท

คำตอบแทนผู้บริหาร

ปรัชญาในการจ่ายคำตอบแทนของบริษัท มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ตอบแทนความสำเร็จในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของบริษัท และตอบแทนผลงานที่ผู้บริหารได้สร้างให้กับบริษัท และตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดคำตอบแทนได้ทำการทบทวนและอนุมัตินโยบายคำตอบแทนผู้บริหารเป็นประจำทุกปี โดยการกำหนดระบบบริหารคำตอบแทนจะพิจารณาถึงด้านต่างๆ ดังนี้

การบริหารคำตอบแทน โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน

- คำตอบแทนของผู้บริหาร จะแปรผันตรงกับการบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายตามกลยุทธ์ของบริษัท
- การประเมินผลการปฏิบัติงานจะอยู่บนพื้นฐานของตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน (Balanced Scorecard) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวชี้วัดทางด้านผลตอบแทนทางการเงิน ด้านการบริหารจัดการลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และเติบโต

การบริหารคำตอบแทน ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ถือหุ้น

- การคัดเลือกระบบการวัดผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับแผนการดำเนินงานของบริษัททั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของบริษัท และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างต่อเนื่องให้กับผู้ถือหุ้น
- การสร้างความมั่นใจว่าตัวชี้วัดความสำเร็จที่ตั้งขึ้น มีความเหมาะสมกับขีดความสามารถในการดำเนินงานของบริษัท เป้าหมายของบริษัท และระดับผลการปฏิบัติงานที่มากขึ้น

การบริหารคำตอบแทน ให้สามารถแข่งขันได้

- การบริหารคำตอบแทนให้สามารถแข่งขันได้ในกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าบริษัทสามารถที่จะดึงดูดและรักษานักงานที่ดี มีฝีมือ ให้มาทำงาน และอยู่สร้างผลงานให้กับบริษัทอย่างต่อเนื่อง
- การเชื่อมโยงสัดส่วนระหว่างคำตอบแทนและผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับทั้งผลตอบแทนรายปี และผลตอบแทนระยะยาว

โครงสร้างการจ่ายคำตอบแทนของบริษัท

คำตอบแทนซึ่งจ่ายให้กับประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหาร โดยผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัทมีองค์ประกอบดังนี้

คำตอบแทนและผลประโยชน์แบบคงที่			คำตอบแทนตามผลปฏิบัติงาน	
เงินเดือน	ผลประโยชน์	+	โบนัสตามผลงาน	คำตอบแทนระยะยาว

- เงินเดือน ระดับของคำตอบแทนที่ได้รับ เป็นไปตามหน้าที่ ความรับผิดชอบตามตำแหน่งงาน ประสบการณ์และทักษะ ความชำนาญเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งทำการจ่ายเป็นเงินสดเข้าบัญชีทุกเดือน โดยจะมีการทบทวนเป็นประจำทุกปี จากการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน และอัตราการขึ้นเงินเดือนในตลาดแรงงาน
- ผลประโยชน์อื่นและผลประโยชน์พิเศษ วัตถุประสงค์หลักของการให้ผลประโยชน์อื่น และผลประโยชน์พิเศษ คือการสร้าง ความมั่นคงปลอดภัยให้กับพนักงาน และช่วยเหลือในกรณีพนักงานสูงอายุ ประสพปัญหาด้านสุขภาพ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต โดยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ แผนประกันสุขภาพ และสวัสดิการต่างๆ สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในตลาดแรงงาน และตามที่กฎหมายกำหนด

- โบนัสตามผลงาน เป็นรางวัลตอบแทนที่แปรผันตามความสำเร็จของผลงานในระยะสั้น เมื่อเทียบกับแผนงานประจำปีที่ได้กำหนดไว้ โดยเทียบเคียงกับค่าตอบแทนในตลาดแรงงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เงินโบนัสตามผลงานนี้จะผูกกับดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ประจำปี ซึ่งเป็นผลรวมจากตัววัดผลที่หลากหลาย และมีการถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญของแต่ละปัจจัย โดยเป็นการตัดสินผลการปฏิบัติงานโดยรวมของบริษัท และของพนักงานรายบุคคล
- ค่าตอบแทนระยะยาว ค่าตอบแทนระยะยาว เป็นรูปแบบค่าตอบแทนที่ส่งเสริมการสร้างการเติบโตของธุรกิจอย่างยั่งยืน และสร้างมูลค่าแก่ผู้ถือหุ้น รวมถึงเป็นการรักษาตำแหน่งผู้บริหารที่สำคัญโดยเน้นให้เกิดผลประโยชน์ที่ติดของบริษัทยังมีการตัดสินใจทางธุรกิจที่คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น การให้ผลตอบแทนจะพิจารณาจากมูลค่าทางเศรษฐกิจของบริษัท (Economic Profit) มูลค่าผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นทั้งในเชิงมูลค่ารวม (Absolute total shareholder return) และมูลค่าในเชิงเปรียบเทียบ (Relative total shareholder return) การคำนวณผลตอบแทนจะพิจารณาจากผลการดำเนินงานในรอบเวลา 3 ปี และทยอยจ่ายผลตอบแทนออกไปอีก 3 ปี ทั้งนี้ การจ่ายผลตอบแทนอาจมีการเรียกคืนหรืองดจ่าย (Clawback policy) ในกรณีที่มีการกระทำผิดทางวินัยการลาออกหรือการเลิกจ้าง

การจ่ายค่าตอบแทนของบริษัท

	CEO	ผู้บริหาร	พนักงานทุกคน	รูปแบบการจ่าย	จุดประสงค์และการเชื่อมโยงกับหลักการค่าตอบแทน
เงินเดือน (Base Salary)	/	/	/	เงินสด แก่พนักงานทุกคน	จูงใจและรักษานักงานที่มีความรู้ความสามารถ และตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบตามตำแหน่งงาน
ผลประโยชน์ (benefits)	/	/	/	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันภัยและประกันชีวิต	สร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับพนักงาน
เงินโบนัสตามผลงาน (Performance Bonus)	/	/	/	เงินสด แก่พนักงานทุกคน	เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนตามความสำเร็จของผลงานที่ได้กำหนดไว้ประจำปี
ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและหุ้น (Value-Sharing Cash/Equity)	/	/		เงินสด แก่ผู้บริหาร ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ แก่ผู้บริหาร	ผลักดันให้เกิดผลงานที่เป็นรากฐานของบริษัท โดยยึดหลักมูลค่ารวมทางเศรษฐกิจของบริษัท ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น เพื่อเป็นแรงเสริมให้บริษัทเกิดการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ถือหุ้น

ค่าตอบแทนรวมของคณะผู้บริหารจำนวน 4 ราย เท่ากับ 54.39 ล้านบาท ประกอบด้วยเงินเดือน โบนัสตามผลงาน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และผลประโยชน์อื่นๆ

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ

บริษัทได้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ (Performance Share Plan) ตามโครงการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้บริหารเป็นจำนวน 4 ครั้ง ในระหว่างปี 2556 – 2560 โดยผู้บริหารตามคำนิยามของสำนักงาน ก.ล.ต. ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญมีรายชื่อและจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ได้รับดังต่อไปนี้

		ปี 2560	%	ปี 2559	%	ปี 2558	%	ปี 2557	%	ปี 2556	%	รวม
1. นายสมชัย เลิศสุทธิวงค์	จำนวน	88,700	6.3	56,800	6.87	51,600	5.92	29,816	4.38	19,824	4.89	246,740
2. นางสาวสุนิษา ชินวัตร	จำนวน	35,440	2.5	11,900	1.44	11,890	1.36	11,020	1.62	6,864	1.69	77,114
3. นายวีรวัฒน์ เกียรติพงษ์ถาวร	จำนวน	44,300	3.1	30,200	3.65	30,174	3.46	27,116	3.99	19,864	4.90	151,654
4. นางสาวกานติมา เลอเลิศยุติธรรม	จำนวน	44,300	3.1	33,200	4.01	0	n/a	0	n/a	0	n/a	77,500

หมายเหตุ : 1) % เป็นสัดส่วนของจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกทั้งหมด

2) นางสาวสุนิษา ชินวัตร ขอเกษียณอายุการทำงาน มีผลวันที่ 1 ตุลาคม 2561

เลขานุการบริษัท คือ นายชวิน ชัยวัชรภรณ์ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 89/15 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่กรรมการในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการประสานงานให้มีการปฏิบัติตามมติคณะกรรมการตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลกิจกรรมของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

หัวหน้าหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน คือ นางสาวนริญา พัวพงศกร ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลในฐานะบริษัทจดทะเบียนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) รวมทั้งกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด

ทั้งนี้ข้อมูลประวัติและรายละเอียดของเลขานุการบริษัท และหัวหน้าหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ปรากฏตามเอกสารแนบ 1

บุคลากร

สำหรับปี 2562 บริษัทและบริษัทย่อย มีการบันทึกค่าตอบแทนรวมของบุคลากร ประกอบด้วยเงินเดือนโบนัสและเงินสมทบ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำนวนทั้งสิ้น 7,023.4 ล้านบาท โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 บริษัทและบริษัทย่อย มีพนักงานทั้งสิ้น 12,701 คน (รวมพนักงานสัญญาจ้าง) สามารถแบ่งตามสายงานหลักได้ดังนี้

สายงานหลัก	จำนวนพนักงาน
สายงานปฏิบัติการภูมิภาค	3,316
สายงานลูกค้าสัมพันธ์	3,056
สายงานเทคโนโลยีโครงข่ายและสารสนเทศ	2,328
สายงานลูกค้าทั่วไป	1,940
สายงานลูกค้าองค์กร	580
สายงานธุรกิจฟิสิกส์บรอดแบนด์	582
สายงานการเงิน	412
สายงานทรัพยากรบุคคล	227
สายงานพัฒนาธุรกิจใหม่	100
สายงานอื่นๆ	160
รวม	12,701

บริษัทและบริษัทย่อย มีแนวทางการสรรหาและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งไทยและต่างประเทศ จัดกิจกรรมเดินสายแนะนำองค์กร เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่มีความสามารถเฉพาะทางเข้ามาร่วมงานกับเอไอเอส เพื่อผลักดันแนวคิดและธุรกิจใหม่ๆ และเพื่อรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ เอไอเอสให้ความสำคัญกับการวางแผนการเติบโตในสายอาชีพสำหรับกลุ่มบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยพนักงานจำเป็นที่จะได้รับข้อเสนอแนะจากหัวหน้างานและกำหนดเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาบุคคลากรกลุ่มนั้นเพื่อให้เข้ากับ “AIS career framework”

ในส่วนของการพัฒนาบุคลากร เอไอเอสจัดให้มี เอไอเอส อะคาเดมี่ หลักสูตรการเรียนรู้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์โดยมีกลยุทธการเรียนรู้ดังนี้ 1. จัดให้มีหลักสูตรหลายชนิดเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาความสามารถที่ต้องการ 2. กำหนดให้พนักงานมีแผนการพัฒนาตัวเอง 3. กำหนดแผนการพัฒนาผู้นำในตำแหน่งที่สำคัญ 4. จัดหลักสูตรการอบรมในหลายช่องทาง 5. กำหนดให้มีการประเมินผลที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้ ข้อมูล “การพัฒนาและดูแลบุคลากรแบบองค์รวม” สามารถศึกษาได้จากรายงานการพัฒนาคความยั่งยืนปี 2562

นอกจากนี้ เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นธรรมในองค์กรโดยเฉพาะระหว่างผู้บริหารและพนักงาน บริษัทและบริษัทย่อยจัดให้มีระบบสื่อสารภายในที่มีคุณภาพและมีช่องทางเพียงพอต่อการเข้าถึงของพนักงานทุกระดับ อาทิ การจัด CEO ชิต & CHAT และการสื่อสารผ่าน SMS อีเมล หรือตัวแทน (People Champion) ของแต่ละหน่วยงาน เป็นต้น อีกทั้งบริษัทและบริษัทย่อยจัดให้มีการแจ้งการกระทำผิดและทุจริตเพิ่มเติมผ่าน “นกหวีด ฮอตไลน์” หรือ แจ้งไปยังคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง โดยมีกระบวนการสอบสวนและการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลที่โปร่งใสและชัดเจนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ในองค์กรอีกด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลเพิ่มเติมการสื่อสารภายในมีระบุไว้ในรายงานการพัฒนาคความยั่งยืนปี 2562

9. การกำกับดูแลกิจการ

ความสำเร็จในปี 2562

- ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในกลุ่มบริษัทดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (DJSI) ทั้งในระดับโลก (DJSI World) และกลุ่มตลาดเกิดใหม่ (DJSI emerging market)
- คะแนน Corporate Governance Report ระดับ “ดีเลิศ” จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย
- รางวัลบริษัทจดทะเบียนด้านนักลงทุนสัมพันธ์ดีเด่น ต่อเนื่องเป็นปีที่ 8 จากงาน SET Awards 2019
- คะแนนเต็ม 100 คะแนน จากการประเมินคุณภาพการจัดประชุมสามัญผู้ถือหุ้น โดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย
- ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งใน “หุ้นยั่งยืน” จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อเนื่องเป็นปีที่ 5

นโยบายกำกับดูแลกิจการ

นโยบายกำกับดูแลกิจการของบริษัทยึดถือการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นขั้นพื้นฐาน และพัฒนาให้มีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ ตามแนวทางการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืน ด้วยธรรมาภิบาลและการเติบโตอย่างยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยครอบคลุมแนวปฏิบัติ 5 หมวด

1. คณะกรรมการบริษัท
2. สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นและบทบาทต่อผู้มีส่วนได้เสีย
3. การเปิดเผยสารสนเทศและความโปร่งใส
4. การควบคุมและบริหารความเสี่ยง
5. ประมวลจริยธรรมธุรกิจ

นอกจากนี้ นโยบายกำกับดูแลกิจการยังจัดทำขึ้นตามแนวทางของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560 (CG Code) การกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (CGR) ASEAN Corporate Governance Scorecard (ASEAN CG Scorecard) และดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (DJSI) และมีกระบวนการกำกับดูแล ดังนี้

- กำกับดูแลโดยคณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ
- อนุมัติโดยคณะกรรมการบริษัท
- บังคับใช้กับ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของเอไอเอสและบริษัทในเครือทุกแห่ง
- ทบทวนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ทั้งนี้ คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการและคณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาทบทวนนโยบายกำกับดูแลกิจการในหมวดประมวลจริยธรรมธุรกิจ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2562 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

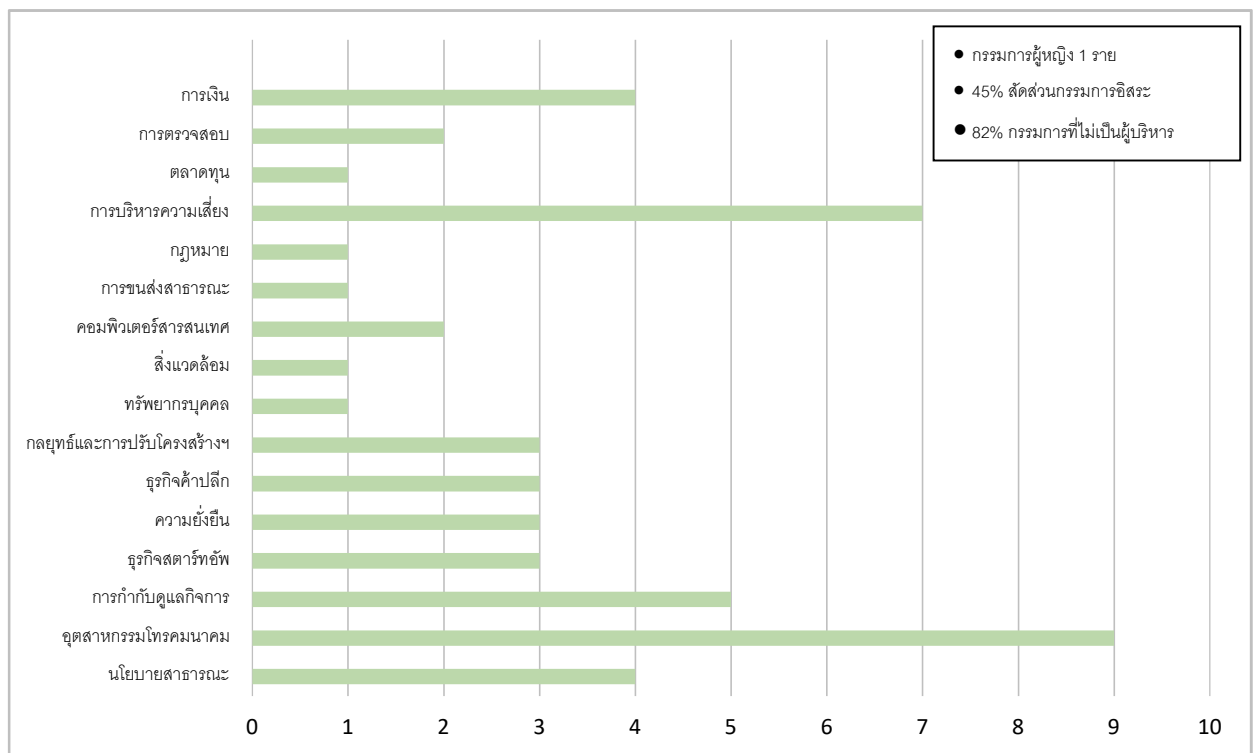
1. กำหนดการแจ้งการดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรของผู้บริหารให้แก่ผู้มีอำนาจของบริษัท รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ประสานนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ ของบริษัท

ท่านสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://advanc-th.listedcompany.com> ภายใต้หัวข้อบรรษัทภิบาล

รายงานการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการในปีที่ผ่านมา

หมวด 1 คณะกรรมการบริษัท

1. คณะกรรมการบริษัทเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ในการมุ่งมั่นให้กลุ่มเอไอเอสเป็นผู้ให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับการยอมรับสูงสุด โดยกำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์ และพันธกิจของบริษัท เพื่อส่งต่อให้ฝ่ายจัดการนำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์และตั้งเป้าหมายในระยะยาว และมีการทบทวนและติดตามความคืบหน้าเป็นประจำทุกปี คณะกรรมการบริษัทได้ติดตามดูแลให้มีการนำกลยุทธ์ของบริษัทไปปฏิบัติ โดยในการประชุมคณะกรรมการบริษัททุกไตรมาส ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทได้ติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ โดยกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานและผลประกอบการของบริษัท โดยเฉพาะในส่วนของการเงินและแผนงานต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ในปี 2562 คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ของบริษัท (Strategic direction) เพื่อให้สอดคล้องสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและการดำเนินธุรกิจของบริษัท
2. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทมีความหลากหลายทั้งทางด้านประสบการณ์ทำงาน การศึกษา เพศ เชื้อชาติ สัญชาติถิ่นกำเนิด รวมถึงมีสัดส่วนกรรมการอิสระ และกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมากกว่าครึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด และเป็นการถ่วงดุลอำนาจในการบริหารงานที่ดี

ตารางแสดงทักษะและประสบการณ์ของคณะกรรมการบริษัท (Board Skill Matrix)

3. ประธานกรรมการบริษัท คือ คุณกานต์ ตระกูลหุส เป็นกรรมการอิสระและไม่ใช่นักบุคคลคนเดียวกันกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารรวมถึงไม่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางธุรกิจระหว่างกัน และมีการแบ่งแยกการดำรงตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารอย่างชัดเจนไว้ในนโยบายการกำกับดูแลกิจการ เอไอเอสยังกำหนดให้มีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับฝ่ายจัดการ และสงวนสิทธิในการพิจารณาเรื่องที่มี

- นัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท ตามรายละเอียดที่ปรากฏในส่วนที่ 2 หน้า 7 อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการบริษัทสนับสนุนให้กรรมการและฝ่ายจัดการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันผ่านการสร้างวัฒนธรรมการเคารพบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และการทำงานร่วมกันตามหลักธรรมาภิบาล
4. คุณสมบัติของกรรมการอิสระได้กำหนดให้มีความเข้มข้นกว่าหลักเกณฑ์ขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด อาทิ ต้องถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้ง โดยให้นับรวมการถือหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ข้อกำหนดเรื่องคุณสมบัติกรรมการอิสระศึกษาได้จาก <http://advanc-th.listedcompany.com> ภายใต้หัวข้อบริษัทภิบาล “นโยบายบริษัทภิบาลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริษัท”
  5. วันประชุมคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า และส่วนงานเลขานุการบริษัทจะจัดส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมเอกสารประกอบให้กรรมการแต่ละท่านล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อให้กรรมการมีเวลาศึกษาพิจารณากรรมการทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุม และได้ดำเนินการให้แต่ละวาระมีการจัดสรรเวลาอย่างเพียงพอ เปิดโอกาสให้กรรมการแต่ละท่านแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการทุกครั้ง ในขณะที่ลงมติในนั้น กรรมการจะต้องอยู่ในที่ประชุมสองในสามของจำนวนกรรมการที่เข้าร่วมประชุม อีกทั้ง กรรมการท่านใดที่อาจมีข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการประชุมใด จะไม่เข้าร่วมพิจารณาและลงมติในวาระดังกล่าวเอไอเอสได้นำเทคโนโลยีการประชุมทางไกลผ่านวิดีโอ (Video conference) และการพัฒนาช่องทางการส่งเอกสารการประชุมผ่านระบบ Board portal ที่มีความปลอดภัยสูง เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประชุมและอำนวยความสะดวกให้กรรมการ สำหรับในเดือนใดที่ไม่ได้มีการจัดประชุม ส่วนงานเลขานุการบริษัทจะจัดส่งรายงานสรุปผลการดำเนินงานของบริษัทและบริษัทย่อยในเดือนให้คณะกรรมการบริษัทรับทราบ
  6. เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2562 กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารได้ประชุมร่วมกันอย่างเป็นอิสระโดยไม่มีการกรรมการที่เป็นผู้บริหารและฝ่ายจัดการเข้าร่วม โดยมีการอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในระยะกลางและการพัฒนาแผนสืบทอดตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งภายหลังการประชุมได้มีการรายงานผลการประชุมให้กรรมการที่เป็นผู้บริหารและผู้บริหารระดับสูงรับทราบ
  7. กรรมการและผู้บริหารมีการรายงานให้บริษัททราบส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของบริษัทหรือบริษัทย่อยเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือผู้บริหาร และรายงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าวทุกครั้ง เพื่อให้บริษัทมีข้อมูลประกอบการดำเนินการตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ ส่วนงานเลขานุการบริษัทจะนำเสนอรายงานการเปลี่ยนแปลงส่วนได้เสีย รวมถึงการถือครองหลักทรัพย์ของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทรับทราบในทุกไตรมาส
  8. คณะกรรมการกำหนดและจัดการให้มีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอซึ่งแผนการสืบทอดตำแหน่งของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ตั้งแต่ระดับหัวหน้าฝ่ายงาน เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทจะสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้หากตำแหน่งสำคัญดังกล่าวว่างลง โดยมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดคำตอบแทนเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และจัดทำแผนการสืบทอดดังกล่าว และรายงานให้คณะกรรมการบริษัททราบ นอกจากนี้ ฝ่ายทรัพยากรบุคคลยังมีการจัดทำแผนและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับบุคลากรที่มีศักยภาพสูง (Talent) และบุคลากรในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีความสำคัญต่อธุรกิจของบริษัท (Critical Roles) ด้วยรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับแผนการสืบทอดตำแหน่ง สามารถศึกษาได้จากรายงานการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน หัวข้อ <http://sustainability.ais.co.th/th/sustainability-priorities/human-capital-development> หน้า 42 - 43 และ 47

9. เอไอเอสมอบหมายให้ส่วนงานเลขานุการบริษัท เป็นตัวกลางในการติดต่อระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ หรือคณะกรรมการกับผู้ถือหุ้น และกำหนดให้ส่วนงานตรวจสอบภายใน เป็นตัวกลางในการติดต่อระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับฝ่ายจัดการ อย่างไรก็ตาม เอไอเอสไม่มีการปิดกั้นการเข้าถึงและติดต่อสื่อสารระหว่างกรรมการและฝ่ายจัดการโดยตรง ซึ่งที่ผ่านมา ได้เปิดให้ทั้งสองฝ่ายมีเวลาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อน/หรือหลังการประชุม โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการเข้าไปแทรกแซงการดำเนินธุรกิจปกติหรือก้าวกาลังขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างกัน
10. คณะกรรมการพัฒนาความเป็นผู้นำและกำหนดค่าตอบแทนได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท ในการพิจารณา นโยบายและโครงสร้างการจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการก่อนนำเสนอให้ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นอนุมัติ โดยนโยบายและโครงสร้างค่าตอบแทนของกรรมการ จะพิจารณาจากหน้าที่ความรับผิดชอบ ระดับการจ่ายค่าตอบแทนของบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันและบริษัทที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เป้าหมายและผลการปฏิบัติงานของกรรมการรายบุคคล รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้จาก หัวข้อ “โครงสร้างการจัดการ” ส่วนที่ 2 หน้า 4
11. กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะได้รับการปฐมนิเทศเพื่อรับทราบข้อมูลทั่วไปและภาพรวมข้อมูลการดำเนินธุรกิจที่สำคัญ และสรุปการดำเนินงานของแต่ละสายธุรกิจ การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เช่น บทบาทหน้าที่ของกรรมการในบริษัทจดทะเบียน นโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของเอไอเอส โดยผู้บริหารระดับสูง เป็นผู้นำเสนอ ทั้งนี้ ในปี 2562 บริษัทได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ 1 ท่าน คือ คุณอนก พนาภิชน กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร และได้จัดปฐมนิเทศ รวมถึงจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องของบริษัทให้กรรมการใหม่ได้รับทราบ
12. เอไอเอสส่งเสริมให้กรรมการ เลขานุการบริษัท และผู้บริหารให้เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องและในหลากหลายรูปแบบ โดยเอไอเอสจะเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยในปี 2562 มีกิจกรรมและหลักสูตรฝึกอบรมที่กรรมการเข้าร่วมดังนี้

ชื่อหลักสูตร/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผู้เข้าร่วม
สัมมนาเชิงปฏิบัติการ (workshop) ณ บริษัทผู้ค้าที่สำคัญในประเทศจีน	เพื่อให้กรรมการได้เรียนรู้การพัฒนาเทคโนโลยีและแนวโน้มการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีระบบ 5G และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับโทรศัพท์เคลื่อนที่	กรรมการและผู้บริหาร ดังนี้ คุณกานต์ ตระกูลสุน คุณสมประสงค์ บุญยะชัย คุณไกรฤทธิ์ อุซูกากานนท์ชัย คุณสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ คุณประสิทธิ์ เชื้อพานิช คุณแอลเลน ลิว ยง เคียง คุณเอนก พนาอภิชน คุณสมชัย เลิศสุทธิวงค์ คุณสุย เวียง ชอง
งานจัดแสดงนิทรรศการ Innovest Unbound 2019 นิทรรศการ Advanced Security Operation Centre และ นิทรรศการ FutureNow Innovation Centre ณ ประเทศสิงคโปร์	เพื่อให้กรรมการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงด้านข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยทางไซเบอร์	กรรมการ ดังนี้ คุณกานต์ ตระกูลสุน คุณสมประสงค์ บุญยะชัย คุณจิ้น โล เงียบ จง คุณเอนก พนาอภิชน
หลักสูตร Advanced Corporate Governance Training จัดโดยสถาบันกรรมการบริษัทประเทศฟิลิปปินส์	เพื่อให้กรรมการได้รับความรู้และหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี กฎเกณฑ์และระเบียบตลอดจนบทบาทหน้าที่ของกรรมการบริษัทในการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปปฏิบัติ	กรรมการ ดังนี้ คุณเมฆารัตน์ โข อบลาลา จูเนียร์
สัมมนาติลยทธ์ 2562 เรื่อง การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินไปใช้ในทางปฏิบัติ จัดโดยบริษัท ติลยทธ์ หูซ ไร มัสสุ สอบบัญชี จำกัด (จำนวนชั่วโมง CDP : 7 ชั่วโมง)	เพื่อพัฒนาความรู้ด้านบัญชี หลักการและผลกระทบของมาตรฐานบัญชีที่มีในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารด้านการเงินและหัวหน้าฝ่ายบัญชี ดังนี้ คุณธีร์ สีสัมพรโรจน์ คุณเดชะหทัย เหมะกุล
สัมมนาติลยทธ์ 2562 เรื่อง นักบัญชีในอนาคต คุณพร้อมแล้วหรือยัง จัดโดยบริษัท ติลยทธ์ หูซ ไร มัสสุ สอบบัญชี จำกัด (จำนวนชั่วโมง CDP : 3.30 ชั่วโมง)	เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักบัญชี หลักการและผลกระทบของมาตรฐานบัญชีที่มีในปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายบัญชี คุณเดชะหทัย เหมะกุล
สัมมนาเชิงปฏิบัติการ (workshop) เรื่อง การทำความเข้าใจหลักการพื้นฐานของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS9) (จำนวนชั่วโมง CDP : 7 ชั่วโมง)	เพื่อทำความเข้าใจหลักการพื้นฐานของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 (TFRS9) และผลกระทบของมาตรฐานบัญชีที่มีในปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายบัญชี คุณเดชะหทัย เหมะกุล

13. คณะกรรมการบริษัทกำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลและทั้งคณะของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการชุดย่อยทุกชุด ซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง คณะกรรมการพัฒนาความ

เป็นผู้นำและกำหนดคำตอบแทน คณะกรรมการสรรหาและกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืน และ คณะกรรมการบริหาร เป็นประจำทุกปี ในปี 2562 บริษัทได้กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ บริษัทโดยที่ปรึกษาอิสระมืออาชีพจากภายนอก ทั้งนี้ หัวข้อการประเมินครอบคลุมในด้านโครงสร้างและคุณสมบัติของ กรรมการ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การบริหารจัดการข้อมูล ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย การกำกับดูแล การปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการตามกลยุทธ์และเป้าหมาย การติดตามแผนการสืบทอดตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูง การ ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับสูง การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

ขั้นตอนในการประเมิน

1. การตอบแบบสอบถาม (Questionnaires)
2. การสัมภาษณ์กรรมการ รวมถึงผู้บริหารระดับสูงเป็นรายบุคคล (One-on-one interview)
3. ประเมินผลและวิเคราะห์ผลคะแนนและผลการสัมภาษณ์ และให้คำแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ ที่ปรึกษาภายนอกเห็นว่าคณะกรรมการบริษัทได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนตามขอบเขตอำนาจหน้าที่และเป็นไปตามหลักการ กำกับดูแลกิจการที่ดีแล้ว ทั้งนี้คณะกรรมการบริษัทและฝ่ายจัดการจะนำข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงไปปฏิบัติต่อไป

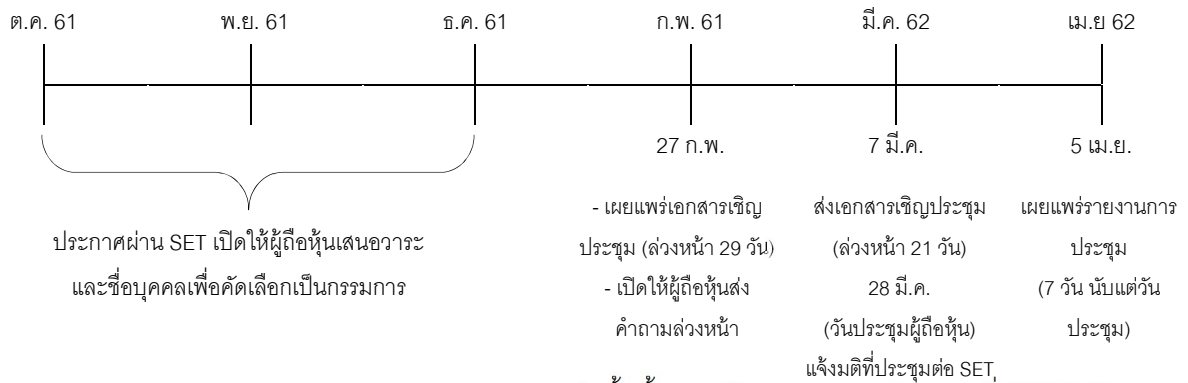
หมวด 2 สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น

เอไอเอสเคารพสิทธิและให้ความเท่าเทียมกับผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งสิทธิในการอนุมัติและรับเงินปันผลในอัตราจ่ายต่อหุ้นที่เท่า เทียมกัน การให้สิทธิในการซื้อ ขาย โอน รับโอน หลักทรัพย์ที่ตนถืออยู่อย่างเป็นอิสระ การไม่เข้าแทรกแซงธุรกรรมในตลาด ซื้อขาย หลักทรัพย์ การให้สิทธิในการเสนอซื้อ แต่งตั้ง และถอดถอนกรรมการ การแต่งตั้งผู้สอบบัญชีอิสระและกำหนดค่าสอบบัญชีประจำปี การแสดงความเห็นในที่ประชุมผู้ถือหุ้นอย่างเป็นอิสระ และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตัดสินใจและอนุมัติธุรกรรมที่มีนัยสำคัญต่อ ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของเอไอเอส โดยนอกเหนือจากสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เอไอเอสยังดำเนินกิจกรรมเพื่อ สนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นมีการใช้สิทธิของตน และกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นได้ทำหน้าที่ในฐานะเจ้าของกิจการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. เผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานและการเข้าทำธุรกรรมต่างๆ ข้อมูลผลประกอบการรายไตรมาสและประจำปี ผ่านเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเว็บไซต์บริษัท เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นสามารถเข้าถึง ข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทได้หลากหลายช่องทางและทันเวลา
2. จัดตั้งส่วนงานนักลงทุนสัมพันธ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัท เปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นทั้ง ผู้ถือหุ้นรายย่อย และผู้ถือหุ้นสถาบัน สามารถสอบถามและเสนอแนะเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานไปยังฝ่าย จัดการ รวมถึงให้ข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตัดสินใจลงทุนของผู้ถือหุ้น รวมทั้งการเข้าร่วม กิจกรรมบริษัทจดทะเบียนพบผู้ลงทุนซึ่งจัดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทุกไตรมาส เพื่อพบปะและนำเสนอผล ประกอบการกับ ผู้ถือหุ้นรายย่อย และเดินสายพบนักลงทุนสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. จัดทำ “นโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน” เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน และป้องกันการนำข้อมูลภายในที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองและ/หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนโยบายฉบับนี้ ครอบคลุมถึงหลักทรัพย์ของเอไอเอสและบริษัทร่วม อื่นๆ โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (อื่นๆ) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของเอไอเอส นอกจากนี้ ยังกำหนดบุคคลที่มี ตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งสามารถล่วงรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในได้มากกว่าพนักงานทั่วไป (Designated person) ให้ถือ

ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยง จึงห้ามซื้อขาย โอน และรับโอนหลักทรัพย์ของเอไอเอสและอินทัชในช่วงเวลา 30 วัน ก่อนการเปิดเผยงบการเงินประจำไตรมาสและประจำปี และช่วงเวลาอื่นที่จะกำหนดเป็นครั้งคราว รวมทั้งให้มีการรายงาน การถือครองและการเปลี่ยนแปลงหลักทรัพย์ของเอไอเอสและอินทัชของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อ ส่วนงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (Compliance Department) ทุกครั้ง ภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว

4. การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น

- 4.1 หนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจัดทำขึ้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเอกสารประกอบการประชุมที่เป็นคำชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารและหลักฐานซึ่งผู้ถือหุ้นจะต้องนำมาในวันประชุมหรือเตรียมเพื่อประกอบการมอบฉันทะ เอไอเอสได้จัดทำเนื้อหาในรูปแบบที่เข้าใจง่าย โดยจำแนกเป็นการมาด้วยตนเองและมอบฉันทะ และจำแนกเป็นกรณีบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ข้อกำหนดเรื่องเอกสารหลักฐานที่ต้องนำมาแสดงเป็นไปตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด เพื่อไม่ให้ไปจำกัดสิทธิหรือเป็นภาระต่อผู้ถือหุ้นจนเกินความจำเป็น
- 4.2 แต่งตั้งกรรมการอิสระจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ คุณไกรฤทธิ์ อุชุกานนท์ชัย และคุณสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และ คุณประสัณห์ เชื้อพานิช เพื่อเป็นผู้รับมอบอำนาจแทนผู้ถือหุ้นที่ไม่สะดวกมาเข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง
- 4.3 จัดให้มีกระบวนการตรวจสอบเอกสารและลงทะเบียนล่วงหน้าให้กับผู้ถือหุ้นสถาบันและคัสโตเดียน เพื่ออำนวยความสะดวก เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าว มีปริมาณผู้ถือหุ้นที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานเป็นจำนวนมาก โดยหากมีการมอบฉันทะให้กรรมการอิสระ จะมีการส่งสำเนาใบมอบฉันทะที่มีลายเซ็นของกรรมการอิสระผู้รับมอบ กลับไปให้ผู้ถือหุ้นภายหลังจากการประชุมเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการตรวจสอบผู้ถือหุ้นของหน่วยงานกำกับดูแลในภายหลัง
- 4.4 เอไอเอสใช้ระบบบาร์โค้ดในการลงทะเบียนและการนับคะแนนเพื่อความรวดเร็วและแม่นยำ และจัดให้มีการแบ่งจุดลงทะเบียนระหว่างผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและผู้ถือหุ้นสถาบันแยกออกจากกัน โดยได้เตรียมบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้อย่างเพียงพอ อาทิ เครื่องถ่ายเอกสาร อ่างกรแสงสมบัติ และป้ายชี้แจงขั้นตอนการลงทะเบียนโดยละเอียด รวมถึงจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้ถือหุ้นต่อคุณภาพการจัดประชุม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาในปีถัดไป
- 4.5 คณะกรรมการกำหนดวันประชุมเป็นวันที่ 28 มีนาคม 2562 เวลา 14:00 น. ซึ่งไม่ตรงกับวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลาในการประชุมมีความเหมาะสม สำหรับสถานที่จัดประชุมที่โรงแรม เซ็นทารา แกรนด์ เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว มีความสะดวกต่อการเดินทาง เนื่องจากมีระบบขนส่งมวลชนที่หลากหลาย ราคาสมเหตุสมผล และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้นครบครัน

- 4.6 ประธานกรรมการบริษัท และประธานกรรมการชุดย่อยทุกชุด รวมถึงหัวหน้าคณะผู้บริหารด้านการเงิน และผู้บริหารระดับสูงจากทุกสายงานหลัก เข้าร่วมประชุมเพื่อตอบข้อซักถามต่างๆ ของผู้ถือหุ้น
- 4.7 ประธานกรรมการบริษัท ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมได้ดำเนินการประชุมตามลำดับวาระและเรื่องที่ได้ระบุไว้ในหนังสือเชิญประชุม โดยไม่มีการเพิ่มเติมและแก้ไข พร้อมทั้งจัดสรรเวลาสำหรับการซักถามของผู้ถือหุ้นในแต่ละวาระอย่างเหมาะสมและเพียงพอก่อนการลงมติ
- 4.8 เลขานุการบริษัท ในฐานะโฆษกของการประชุม ได้แจ้งจำนวนและสัดส่วนของผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองและมอบฉันทะ ขั้นตอนและวิธีการประชุม การออกเสียงลงคะแนน และการนับคะแนนให้ผู้ถือหุ้นทราบก่อนเริ่มประชุม
- 4.9 ในการลงคะแนนเสียง เอไอเอสได้จัดเตรียมบัตรลงคะแนนสำหรับทุกวาระ และสำหรับวาระเลือกตั้งกรรมการจัดให้มีการลงคะแนนเป็นรายบุคคล รวมทั้งได้แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายอิสระให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการนับคะแนนเสียง เพื่อความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ
- 4.10 ประทานที่ประชุมเป็นผู้แจ้งผลการลงคะแนนและมติของที่ประชุมในแต่ละวาระ แบ่งเป็นคะแนนที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ดออกเสียง และบัตรเสีย โดยพบว่าไม่มีผู้ถือหุ้นคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าว
- 4.11 เลขานุการบริษัทได้จัดทำรายงานการประชุม เพื่อนำส่งให้หน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่บนเว็บไซต์บริษัท รวมถึงแจ้งผ่านช่องทางตลาดหลักทรัพย์ภายใน 7 วัน หลังจากวันประชุม โดยมีการบันทึกรายละเอียดและสาระสำคัญไว้ อย่างครบถ้วนตามแนวทางของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์ เช่น รายชื่อกรรมการและผู้บริหารที่เข้าร่วม มติที่ประชุม ประเด็นคำถามและข้อเสนอแนะของผู้ถือหุ้นและคำอธิบายของกรรมการ/ผู้บริหาร
5. เอไอเอสเปิดช่องทางให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถสอบถาม เสนอแนะความคิดเห็น หรือร้องเรียนในเรื่องต่างๆ ต่อคณะกรรมการบริษัท ผ่านช่องทาง ดังนี้

ผู้รับผิดชอบ	ช่องทาง
ส่วนงานเลขานุการบริษัทและกำกับดูแลกิจการองค์กร	414 ชั้น 28 อาคารเอไอเอส 1 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 โทรศัพท์ (66) 2029 5352 โทรสาร (66) 2029 5108 อีเมล: companysecretary@ais.co.th

โดยส่วนงานเลขานุการบริษัท จะรวบรวมและส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรายงานให้ฝ่ายจัดการหรือคณะกรรมการรับทราบ และแจ้งผลกลับไปยังผู้มีส่วนได้เสีย หากเป็นกรณีการกระทำผิดการทุจริตและการละเมิดจริยธรรมในการดำเนินงาน จะนำเข้าสู่กระบวนการสอบสวนและคุ้มครองผู้ที่เกี่ยวข้องที่แจ้งเบาะแสตามนโยบายการให้ข้อมูลการกระทำผิดและการทุจริต การสอบสวน และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

สำหรับเรื่องอื่นๆ เอไอเอสได้จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อเป็นตัวกลางระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสีย อาทิ ส่วนงานชุมชนสัมพันธ์ ทำหน้าที่รับฟังข้อเสนอแนะและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับชุมชนและองค์กรไม่แสวงหากำไร ส่วนงานธุรกิจสัมพันธ์และพัฒนา ทำหน้าที่เป็นตัวกลางและเป็นกระบอกเสียงระหว่างบริษัทกับหน่วยงานกำกับดูแลทางด้านกิจการโทรคมนาคม

6. เอไอเอสตระหนักถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นลูกค้า คู่ค้า พนักงาน ชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดนโยบายให้มีแนวทางปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียตามสิทธิแห่งกฎหมายและตามแนวทางของการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

ไว้ในกลยุทธ์การพัฒนายั่งยืน ประมวลจริยธรรมธุรกิจ นโยบายการบริหารบุคคล ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดให้มีแนวปฏิบัติและระบบการควบคุมภายในที่ดี รวมทั้งนโยบายการต่อต้านการให้สินบนและการคอร์รัปชัน เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรและตอบสนองผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยรายละเอียดการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากรายงานหมวดที่ 5 ประมวลจริยธรรมธุรกิจ และรายงานพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

หมวด 3 การเปิดเผยสารสนเทศและความโปร่งใส

1. เอไอเอสมุ่งมั่นที่จะเปิดเผยสารสนเทศ ทั้งข้อมูลทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงินแก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน เช่น ข้อบังคับบริษัท หนังสือบริคณห์สนธิ นโยบายการบริหารความเสี่ยง ข้อมูลทางการเงิน และบทวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ฯลฯ อย่างถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา เท่าเทียม และเป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนเกี่ยวกับความเชื่อถือได้และชื่อตรงของเอไอเอส “นโยบายการเปิดเผยสารสนเทศ” ของเอไอเอส ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเอไอเอสยึด 3 หลักการในเปิดเผยสารสนเทศ กล่าวคือ
  - 1.1 การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศ
  - 1.2 ความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการเปิดเผยสารสนเทศ
  - 1.3 ความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการเข้าถึงสารสนเทศ
2. ส่วนงานนักลงทุนสัมพันธ์เพื่อเป็นศูนย์กลางประชาสัมพันธ์และเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของบริษัทที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ผ่านช่องทางทันเวลา และสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องไม่เปิดเผยหรือบอกกล่าวสารสนเทศที่เป็นความลับหรือข้อมูลภายในให้แก่บุคคลใดก่อนการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะผ่านช่องทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในรายงานประจำปีหัวข้อ “ความสัมพันธ์กับผู้ลงทุน” หน้า 87
3. เอไอเอสกำหนดให้มีช่วงเวลาลดติดต่อสื่อสารกับนักวิเคราะห์และนักลงทุน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลประกอบการ (Silent period) เป็นระยะเวลา 1 เดือน ก่อนการประกาศผลประกอบการในทุกไตรมาส และห้ามผู้บริหารและพนักงานที่เข้าข่ายอาจเข้าถึงหรือล่วงรู้ข้อมูลภายในของบริษัท ชื่อ ขยาย โอนหรือรับโอนหลักทรัพย์ของบริษัท ในระหว่างช่วงเวลา 30 วัน ก่อนที่บริษัทจะประกาศผลประกอบการรายไตรมาสหรือผลประกอบการประจำปี และต้องจัดทำรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทของตน คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา (คู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียน) รวมถึงจัดทำรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ดังกล่าว ส่งให้ส่วนงานการกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายใน 3 วันทำการ
4. คณะกรรมการบริษัทกำหนดให้มี “หลักเกณฑ์และวิธีการรายงานการมีส่วนได้เสียของกรรมการและผู้บริหาร” มาตั้งแต่ปี 2551 เพื่อให้เอไอเอสมีข้อมูลที่สำคัญในการติดตามดูแลการมีส่วนได้เสียและรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของกรรมการและผู้บริหาร ซึ่งจะช่วยให้บริษัท กรรมการ และผู้บริหาร สามารถทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ระมัดระวัง ซื่อสัตย์สุจริต และป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยกรรมการและผู้บริหาร ต้องเปิดเผยส่วนได้เสียของตนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อเข้าตกลงทำรายการใดๆ กับเอไอเอสและบริษัทย่อย และจะไม่สามารถให้ความเห็นและออกเสียงได้เมื่อมีการพิจารณาการทำรายการดังกล่าว

5. คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของเอไอเอส ถือเป็นแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลการถือครองหลักทรัพย์ของตน คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและที่อยู่กันด้วยกันฉันสามีภรรยา (คู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียน) ไว้ในรายงานประจำปีทุกครั้ง
6. ในการทำรายการระหว่างกัน เอไอเอสยึดถือหลักปฏิบัติตามแนวทางของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนและการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การทำรายงานเป็นไปอย่างโปร่งใส สมเหตุสมผลและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญเสมือนกับการทำรายการกับบุคคลภายนอก (Arm's length basis) รวมทั้งสอดคล้องตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการบริษัทจึงได้อนุมัติ “นโยบายการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน” และมอบหมายให้ส่วนงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการสื่อสาร กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตาม และเปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการทำรายการต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเปิดเผยข้อมูลไว้ในรายงานประจำปี ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในส่วนที่ 2 หน้า 58

หมวด 4 การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง

คณะกรรมการบริษัทเห็นถึงความสำคัญของการมีระบบควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยงที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นในการปกป้องเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นและทรัพย์สินของบริษัท จึงได้กำหนดให้มีนโยบาย มาตรการ และหน่วยงานกำกับดูแล ในปี 2562 คณะกรรมการบริษัทได้อนุมัติให้คณะกรรมการตรวจสอบขยายขอบเขตการทำงานให้ครอบคลุมงานในด้านการบริหารความเสี่ยง โดยเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง โดย ผู้ถือหุ้นสามารถดูรายละเอียดได้ที่หัวข้อ “การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน” ส่วนที่ 2 หน้า 40

การกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม

คณะกรรมการบริษัทได้กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม เพื่อดูแลรักษาผลประโยชน์ในเงินลงทุนของเอไอเอส ดังนี้

1. ส่งเสริมให้บริษัทย่อยและบริษัทร่วมนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาปฏิบัติ
2. คณะกรรมการบริษัทคัดเลือกบุคคลเป็นตัวแทนของบริษัทเข้าไปเป็นกรรมการ และผู้บริหารในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมตามสัดส่วนของการถือหุ้น เพื่อควบคุมดูแลการดำเนินงานของบริษัทย่อย ตามสัดส่วนการถือครองหุ้นของบริษัท
3. กำกับดูแลโดยผ่านกรรมการตัวแทนและผู้บริหาร และนโยบายที่กำหนดโดยเอไอเอส
4. พิจารณาเรื่องที่มีความสำคัญ เช่น กลยุทธ์ แผนธุรกิจ การเพิ่มทุนหรือลดทุน การเลิกบริษัท รวมทั้งนโยบายที่สำคัญต่างๆ
5. ติดตามผลการดำเนินงาน โดยฝ่ายบริหาร คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการบริษัทของเอไอเอส
6. ดูแลให้บริษัทย่อย และบริษัทร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานกำกับดูแล ได้แก่ การทำรายการระหว่างกัน การได้มาและจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ การเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอและทันเวลา รวมทั้งดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินถูกต้องตามที่ควร ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป
7. การพิจารณาทำธุรกรรมใดๆ ของบริษัทย่อยที่มีนัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจหรือฐานะการเงินของเอไอเอส ได้กำหนดให้ธุรกรรมดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของเอไอเอสทุกครั้ง
8. ตรวจสอบโดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการควบคุมภายในที่กำหนดไว้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ
9. การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทย่อย เอไอเอสได้ว่าจ้างผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลทางการเงินและที่มีใช้ทางการเงินมาเปิดเผยในงบการเงินรวมของเอไอเอส
10. สื่อสารจริยธรรมธุรกิจและนโยบายต่อต้านการรับและให้สินบนไปยังบริษัทย่อยและบริษัทกิจการร่วมค้า

ทั้งนี้ รายละเอียดของการดำรงตำแหน่งของกรรมการและผู้บริหารในบริษัทย่อยปรากฏตามเอกสารแนบ 2

หมวด 5 ประมวลจริยธรรมธุรกิจ

เพื่อให้การดำเนินงานของเอไอเอสและการปฏิบัติหน้าที่ของทุกคนในองค์กรเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายตรงไปตรงมา และเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน คณะกรรมการบริษัทจึงกำหนดให้มี “ประมวลจริยธรรมธุรกิจ” ที่ประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 12 หมวด ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย การป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การเคารพสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ และจัดให้มีคณะกรรมการจริยธรรม ซึ่งมีประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นประธาน และมีผู้บริหารระดับสูงจากสายงานหลักเป็นคณะกรรมการ รับผิดชอบในการขับเคลื่อนและกำกับดูแลจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร โดยท่านสามารถศึกษาประมวลจริยธรรมธุรกิจได้จาก http://advanc-th.listedcompany.com/governance_policy.html

เอไอเอสจัดให้มีช่องทางลับสำหรับพนักงานและบุคคลภายนอก เพื่อแจ้งเรื่องการกระทำที่อาจจะเข้าข่ายการละเมิดจริยธรรมต่อคณะกรรมการบริษัท โดยมีกระบวนการสอบสวนและมาตรการคุ้มครองผู้แจ้งข้อมูลตาม “นโยบายการให้ข้อมูลการกระทำผิดและการทุจริต การสอบสวน และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล” โดยคณะกรรมการบริษัท ได้มอบหมายให้คณะกรรมการจริยธรรม สื่อสารนโยบายให้ทุกคนทุกฝ่ายรับทราบผ่านช่องทางและกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น อีเมล อินทราเน็ต แผ่นป้ายประกาศ และการรณรงค์ภายใน

การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดจริยธรรมในการประกอบธุรกิจในปี 2562 สรุปได้ดังนี้

1. ปรับปรุงแนวปฏิบัติการรับทรัพย์สินของผู้บริหารและพนักงานจากคู่ค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทคณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจแก้ไขประกาศแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินจากคู่ค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทในประเด็นการรับทรัพย์สินกรณีได้รับมอบหมายไปเป็นผู้บรรยายหรือวิทยากรให้หน่วยงานภายนอก และการรับของขวัญในช่วงเทศกาลปีใหม่ รวมทั้งได้จัดทำสรุปแนวปฏิบัติการรับทรัพย์สินฉบับที่ได้แก้ไขอย่างสั้นและง่ายต่อการเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารและพนักงานได้รับทราบผ่านช่องทางต่างๆ ของบริษัท เช่น Social Intranet, E-mail, AIS LearnDi, AIS Doodi, Poster และ Desktop
2. การดูแลการสร้างจิตสำนึกและการอบรมพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมธุรกิจและเสริมสร้างให้พนักงานทุกคนยึดถือและปฏิบัติและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทรับทราบ

■ สร้างให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง

เอไอเอสยังคงต่อยอดแนวคิดในการสร้างจิตสำนึกในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย 3 คำถามที่พนักงานควรตั้งคำถามกับตัวเองทุกครั้งว่าควรหรือไม่ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการบางอย่าง ดังนี้ (ก) ถ้า...ทำลงไปแล้วจะเกิดความเสียหายกับบริษัทหรือไม่ (ข) ถ้า...ทำลงไปแล้วคนอื่นจะรู้จะทำให้ฉันถูกมองในทางไม่ดีหรือไม่ (ค) ถ้า...ทำลงสิ่งนี้ไปแล้วจะทำให้ฉันทุกข์ใจหรือกังวลใจในภายหลังหรือไม่ หากพนักงานไม่แน่ใจแม้แต่ข้อเดียว ไม่ควรจะทำสิ่งทั้งหมด

สำหรับสื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์ ในปี 2562 บริษัทได้ยังคงจัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบผ่านทางช่องทางต่างๆ อาทิ Social Intranet, E-mail, AIS LearnDi, AIS Doodi, Desktop, SMS และ People Champion โดยการโดยเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักใน 5 เรื่องดังต่อไปนี้

1. การทำธุรกิจส่วนตัวทั้งทางตรงและทางอ้อมกับบริษัท
2. การใช้ข้อมูลภายใน ตลอดจนการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท
3. การรับทรัพย์สินของผู้บริหารและพนักงาน จากคู่ค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

4. การปกป้อง ดูแลทรัพย์สินของบริษัท

5. ความรับผิดชอบต่อลูกค้า

■ การจัดกิจกรรมไขปัญหาจริยธรรมธุรกิจ (Ethics Workshop) และนกหวีดเล่าเรื่อง (Nokweed)

บริษัทจัดกิจกรรมไขปัญหาจริยธรรมธุรกิจ (Ethics Workshop) และนกหวีดเล่าเรื่อง (Nokweed) โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม คือ เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานได้ร่วมกันทำความเข้าใจต่อหลักสำคัญของประมวลจริยธรรมธุรกิจและนโยบายการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชันและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังได้มีการอธิบายและยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ได้มีการกระทำที่ฝ่าฝืนจริยธรรมธุรกิจของบริษัทที่เคยเกิดขึ้น รับฟังความคิดเห็นและมุมมองต่างๆ ของพนักงานต่อคำถามและคำตอบ และวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงประมวลจริยธรรมธุรกิจ รวมถึงนโยบายต่างๆ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมดังกล่าว บริษัทได้เชิญพนักงานระดับผู้บริหารและผู้จัดการซึ่งยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อเจตนารมณ์ของนโยบายดังกล่าวมาเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 20 รอบ คิดเป็นจำนวนพนักงานมากกว่า 483 คนทั่วประเทศ

■ การประเมินความเข้าใจของพนักงาน คู่ธุรกิจ และบริษัทร่วมทุนในเรื่องจริยธรรมธุรกิจและนโยบาย การต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน

สำหรับปี 2562 นั้น พนักงานทุกคน คู่ค้า คู่ธุรกิจ และบริษัทร่วมทุน ได้รับการฝึกอบรมและทบทวนความรู้ ความเข้าใจในจริยธรรมธุรกิจด้วยวิธีการให้เข้าร่วมการประเมินความเข้าใจในจริยธรรมธุรกิจและนโยบายการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน ผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลายรวมถึงช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ (LearnDi และ Doodi) เพื่ออำนวยความสะดวก สามารถเข้าถึงแบบประเมินได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ เพื่อป้องกันการกระทำที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต บริษัทส่งเสริมให้กรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน จะต้องสื่อสารทำความเข้าใจให้บุคคลในครอบครัวของตน (เช่น บิดา มารดา คู่สมรส ผู้ที่อยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยา บุตรรวมถึงบุตรบุญธรรม) ได้รับทราบเจตนารมณ์ แนวคิด และหลักสำคัญของประมวลจริยธรรมธุรกิจและนโยบายการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน อีกด้วย ทั้งนี้ ในปี 2562 ผลประเมินความเข้าใจของพนักงาน คู่ค้า บริษัทย่อยและบริษัทร่วมทุน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

	จำนวนพนักงาน/บริษัทที่ได้รับการสื่อสารหรือฝึกอบรม (ร้อยละ)		
	การแจ้งผ่านจดหมายหรือสื่อประชาสัมพันธ์	การเข้าร่วมฝึกอบรม ทั้งออนไลน์และออฟไลน์	การสื่อสารผ่านช่องทางอื่นๆ อาทิ การแจ้งผ่านตัวแทนที่ติดต่อกับคู่ค้า
พนักงานเอไอเอส	100	98.95	-
บริษัทคู่ค้า	100	81.31	ผ่านตัวแทนที่ต้องติดต่อกับคู่ค้าเป็นประจำ
บริษัทย่อย	100	98.95	-
บริษัทร่วม	100	90.57	-

3. คณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจเปิดโอกาสให้พนักงานสามารถสอบถามข้อสงสัยต่างๆ ที่ตนได้พบเห็นในระหว่างการทำงานซึ่งเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมธุรกิจของบริษัท ผ่านอีเมล ethicclinic@ais.co.th ทั้งนี้ ในปีที่ผ่านมา พบว่ามีการกระทำที่เข้าข่ายละเมิดจริยธรรมธุรกิจ 2 ลักษณะ ดังนี้

ข้อมูลการกระทำผิด	แนวทางการดำเนินการ
1. ความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว โดยทุจริตต่อหน้าที่	หน่วยงานตรวจสอบภายใน หน่วยงานกฎหมาย และหน่วยงานบริหารทรัพยากรบุคคล ร่วมกันสอบสวน และเมื่อปรากฏว่าเป็น

	จริง จึงได้มีการลงโทษทางวินัยกับพนักงานผู้กระทำผิดตามระเบียบข้อบังคับของบริษัทด้วยการตักเตือนด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร การเลิกจ้างโดยไม่จ่ายค่าชดเชย
2. ความผิดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest)	หน่วยงานตรวจสอบภายใน หน่วยงานกฎหมาย และหน่วยงานบริหารทรัพยากรบุคคล ร่วมกันสอบสวน และเมื่อปรากฏว่าเป็นจริง จึงได้มีการลงโทษทางวินัยกับพนักงานผู้กระทำผิดตามระเบียบข้อบังคับของบริษัทด้วยการตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร การเลิกจ้างโดยไม่จ่ายค่าชดเชย

นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

เอไอเอสตระหนักถึงความสำคัญและเคารพต่อสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคน อันเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของเอไอเอส คู่ค้า และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าทางธุรกิจ (Business value chain) ครอบคลุมทั้งเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลแต่ละกลุ่ม การปฏิบัติต่อพนักงาน การใช้แรงงานที่ถูกกฎหมาย การไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเด็ดขาด และการกำหนดแนวปฏิบัติเรื่องการตรวจสอบกิจกรรมดำเนินงานและการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินธุรกิจ

นโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของเอไอเอสสอดคล้องตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (United Nations Universal Declaration of Human Rights - UNDHR) และปฏิญญาว่าด้วยหลักการและสิทธิพื้นฐานในการทำงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (The International Labor Organization - ILO) โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ <http://sustainability.ais.co.th/th/respect-to-human-rights>

ในปี 2562 บริษัทได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาทบทวนและแก้ไขนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน โดยยกเลิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และให้คณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจเป็นผู้รับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาสู่ความยั่งยืนเป็นผู้กำกับดูแลและให้คำแนะนำการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนแทนคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง
- คณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจได้แต่งตั้งและมอบหมายให้คณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนดำเนินการรับผิดชอบในการนำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติ วิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญของบริษัทและกำหนดประเด็นการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งวางแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนไปยังตัวแทน คู่ค้า คู่ธุรกิจ ตลอดสายห่วงโซ่ธุรกิจของบริษัท
- การบูรณาการหลักการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและด้านบรรษัทภิบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, and Governance : ESG) ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทและการดำเนินงานของบริษัทอย่างแท้จริง ในปี 2562 บริษัทฯ ได้ดำเนินการจัดทำแบบสำรวจในประเด็นดังกล่าวให้แก่คู่ธุรกิจของบริษัทโดยได้รวบรวมไว้ในแบบประเมินความเข้าใจในจริยธรรมธุรกิจและนโยบายการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน ในการนี้ได้รับความร่วมมือและการตอบกลับจากคู่ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 81.31 ของจำนวนแบบประเมินที่ได้ส่งออกไปทั้งหมด นอกจากนี้ คณะทำงาน

ฯ ยังได้นำผลการตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงรวมถึงการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาเพื่อดำเนินการวางแผน กำหนดแนวทางแก้ไขและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ ต่อไป

นโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน

บริษัทยึดมั่นที่จะดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และเป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี บริษัทต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชันทุกรูปแบบด้วยตระหนักดีว่าการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชันนั้นเป็นภัยร้ายแรงที่ทำลายการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทได้ตระหนักถึงความสำคัญและพิจารณากำหนดนโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน เพื่อเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการปฏิบัติงานของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของบริษัท ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติ อีกทั้ง เพื่อป้องกันมิให้บริษัทฯ อันรวมไปถึงกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และผู้เกี่ยวข้อง ผ่าฝืนกฎหมาย ต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน โดยได้เผยแพร่นโยบายไว้ใน http://advanc-th.listedcompany.com/anti_bribery.html

เอไอเอส ได้รับการรับรองต่ออายุการรับรองเป็นสมาชิกโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Thailand's Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption: CAC) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 โดยใบรับรองดังกล่าวจะมีอายุ 3 ปี นับจากวันที่มีมติให้การรับรอง ทั้งนี้ การรับรองเป็นสมาชิกลักษณะดังกล่าวเป็นการตอกย้ำและแสดงถึงว่าบริษัทและกลุ่มบริษัทได้นำขั้นตอนและหลักการสำคัญของแนวปฏิบัติของนโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชันไปปฏิบัติใช้ได้ทั้งหมดซึ่งครอบคลุมกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างจริงจัง เช่น การบริจาคเพื่อการกุศลและการเป็นผู้ให้การสนับสนุน การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

นอกจากนี้ เอไอเอส ได้สื่อสารตามนโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบน และการคอร์รัปชันไปยังบริษัทย่อย บริษัทร่วมทุน บริษัทอื่นใดที่มีอำนาจในการควบคุม คู่ค้าทางธุรกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งสาธารณชน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น จดหมาย อีเมล เว็บไซต์ Social Intranet การจัดนิทรรศการ หรือการนำเข้าไปบรรจุเป็นวาระหนึ่งในการประชุมคณะกรรมการบริษัท เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มรับทราบและนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางที่บริษัทกำหนด

เอไอเอส ได้จัดให้มีการสื่อสารและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชัน ความคาดหวังของบริษัทฯ และบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามมาตรการนี้ เช่น การอบรมหัวข้อการต่อต้านการให้หรือรับสินบน และการคอร์รัปชันแก่พนักงานที่เข้าใหม่และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการปฐมนิเทศ การจัดอบรมหลักสูตรทางจริยธรรมธุรกิจผ่านสื่อสารสนเทศ (LearnDi) รวมทั้งจัดให้มีการประเมินการรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมธุรกิจและการต่อต้านการให้หรือรับสินบน และการคอร์รัปชันกับคู่ค้า ผู้บริหาร และพนักงานเป็นประจำทุกปี

เอไอเอสได้ประกาศแนวปฏิบัติ “งดรับของขวัญ (No Gift Guideline)” ในเทศกาลปีใหม่ รวมถึงได้ปรับปรุงและประกาศใช้นโยบายการต่อต้านการให้หรือรับสินบน และการคอร์รัปชัน แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินของผู้บริหารและพนักงาน จากคู่ค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมุ่งหวังให้บุคลากรทุกระดับปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนและการตอกย้ำการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริตต่อหน้าที่ (Whistleblowing) ให้มีความเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร อีกทั้งมีมาตรการคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน หรือผู้ให้

ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเบาะแสที่เกี่ยวข้องด้วย โดย Whistleblowing จะเป็นเครื่องมือในแง่ของการเป็นสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าและเป็นช่องทางในการปราบปรามการทุจริต เนื่องจากจะช่วยแก้ไขปัญหาค้นพบที่ก่อนหน้านี้จะบานปลายและอาจเกิดผลกระทบต่อภาพพจน์และฐานะทางการเงินขององค์กรอย่างรุนแรงในภายหลังได้

ในปี 2562 เพื่อแสดงเจตนาของ บริษัท ภายใต้แนวคิด “Zero Tolerance” ผู้บริหารและพนักงานของบริษัทได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) รัฐบาลไทย และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในวันที่ 6 กันยายน 2562 และ 9 ธันวาคม 2562 ตามลำดับ นอกจากนี้ บริษัทยังได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการและให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีผู้บริหารและพนักงานเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่า 100 คนในฐานะตัวแทนของบริษัท

นโยบายการเปิดเผยสารสนเทศ

ในฐานะที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เอไอเอสมุ่งมั่นที่จะเปิดเผยสารสนเทศ ทั้งที่เป็นสารสนเทศทางการเงินและมีใช้ทางการเงิน ให้แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนอย่างถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา เท่าเทียม และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนเกี่ยวกับความเชื่อถือได้และชื่อตรงของบริษัท

นโยบายการเปิดเผยสารสนเทศ ตั้งอยู่บนหลักสำคัญ 3 ประการ คือ การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการเปิดเผยสารสนเทศ และความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการเข้าถึงสารสนเทศ โดยสาระสำคัญของนโยบายกำหนดตั้งแต่บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารในฐานะโฆษกผู้รับมอบอำนาจ (spokespersons) แนวทางในการเปิดเผยสารสนเทศที่มีสาระสำคัญ การเก็บรักษาความลับของข้อมูล การดำเนินการเมื่อมีข่าวลือหรือการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดไปจากสภาวะปกติ การขอหยุดพักการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราว การกำหนดช่วงระยะเวลาห้ามเผยแพร่สารสนเทศก่อนประกาศผลประกอบการ และการสื่อสารกับผู้ลงทุนในประเด็นต่างๆ รวมถึงกำหนดบทลงโทษกรณีพบการฝ่าฝืนนโยบาย

นโยบายการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน

เพื่อให้การทำรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทหรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ข้อกำหนด และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานกำกับดูแล ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ เอไอเอสจึงกำหนดให้มีนโยบายการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีผลบังคับใช้กับการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทหรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท สำหรับรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทย่อย ให้มีแนวปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติการจัดซื้อและประมวลจริยธรรมธุรกิจของบริษัท

โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง ส่วนงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน มีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมผลของการทำรายการและกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และกำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำรายการหรือที่อาจจะรับทราบการเกิดขึ้นของรายการต้องมีหน้าที่แจ้งข้อมูลต่อหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานก่อนตกลงเข้าทำรายการ

สาระสำคัญของนโยบายมุ่งเน้นให้ในการตกลงเข้าทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน บริษัทและบริษัทย่อยต้องกระทำโดยถือเสมือนการตกลงทำรายการกับบุคคลภายนอกภายใต้เงื่อนไขการค้าทั่วไป (Arm's length Basis) เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาการเข้าทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน และข้อห้ามกรรมการและผู้บริหารที่มีส่วนได้เสียหรือมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์เข้าร่วมพิจารณาการเข้าทำรายการที่เกี่ยวข้องกันซึ่งตนมีส่วนได้เสีย และ/หรือเป็นผู้อนุมัติรายการดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้กรรมการและผู้บริหาร มีหน้าที่รายงานการมีส่วนได้เสียของตนตามหลักเกณฑ์และวิธีการรายงาน ส่วนได้เสียของกรรมการและผู้บริหารเป็นประจำทุกปี และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

นโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน

คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาและอนุมัตินโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดำรงความเชื่อมั่นของผู้ถือหุ้นและนักลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทและบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ นโยบายฉบับนี้มีหัวใจสำคัญหลักคือการห้ามมิให้บุคลากรของบริษัทอาศัยข้อมูลภายใน เพื่อประโยชน์ในการซื้อขายหลักทรัพย์ของเอไอเอสและบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการสอดคล้องกับข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับแก้ไขล่าสุด) รวมไปถึงประกาศฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุมกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้แก่ กรรมการ ผู้บริหาร พนักงานนอกจากนี้ยังระบุหน้าที่พิเศษให้กลุ่มบุคคลที่บริษัทกำหนดไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานที่โดยตำแหน่งหน้าที่สามารถเข้าไปข้อมูลภายในได้ต้องเปิดเผยการถือครองหลักทรัพย์ของเอไอเอสและบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ต่อฝ่ายกำกับดูแลการปฏิบัติงาน รวมถึงรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ ทุกครั้งที่มีการซื้อขายหรือโอนหลักทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลและความโปร่งใส นอกจากนี้ กลุ่มบุคคลที่บริษัทกำหนดไว้โดยเฉพาะดังกล่าวยังห้ามซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงเวลา สามสิบวัน (30) วัน ก่อนวันที่เปิดเผยงบการเงินประจำรายไตรมาสและประจำปี (Blackout Period) ท่านสามารถดูรายละเอียดของนโยบายการซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ได้ที่ http://advanceth.listedcompany.com/governance_policy.html

แนวปฏิบัติการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์

การพัฒนาเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารของคนในสังคมปัจจุบัน คณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจจึงได้เห็นชอบแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่พนักงานในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ หัวใจหลักของแนวปฏิบัตินี้คือการตระหนักถึงผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ในกิจส่วนตัวและในหน้าที่การงานโดยปราศจากความระมัดระวัง รวมถึงการหลีกเลี่ยงการละเมิดกฎหมายคอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ด้วย เช่น พนักงานต้องใช้งานอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ โดยเคารพในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น เป็นต้น

ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี

ในปี 2562 บริษัทและบริษัทย่อยจ่ายค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี ดังนี้

■ ค่าสอบบัญชีของบริษัท

ค่าสอบบัญชีของบริษัท (บาท)	1,714,000
ค่าสอบบัญชีงบการเงินรวมประจำปีและค่าสอบทานงบการเงินรวมรายไตรมาสของบริษัท (บาท)	712,000
รวม (บาท)	2,426,000

ค่าสอบบัญชีปี 2562 ข้างต้นไม่รวมค่าบริการอื่น (Non-audit fee) ซึ่งจ่ายเป็นค่าสอบทานมูลค่าใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ ครั้งที่ 4 จำนวน 30,000 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เบิกตามจริง (Out of pocket expense) จำนวน 131,875 บาท

■ ค่าสอบบัญชีของบริษัทย่อย

ค่าสอบบัญชีของบริษัทย่อย (บาท)	8,873,900
จำนวนบริษัทย่อย (บริษัท)	17

ค่าสอบบัญชีของบริษัทย่อยปี 2562 ข้างต้นไม่รวมค่าบริการอื่น (Non-audit fee) ซึ่งจ่ายเป็นค่าตรวจสอบรายงานบัญชีแยกประเภทในกิจการโทรคมนาคมและอื่น ๆ รวม 792,000 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เบิกตามจริง (Out of pocket expense) จำนวน 314,396 บาท ให้แก่สำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีสังกัด บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชี

การปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในเรื่องอื่นๆ

บริษัทพิจารณาการนำหลักปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนหรือ Corporate Governance Code (CG Code) ที่ออกโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมของธุรกิจของเอไอเอสแล้ว โดยปี 2562 มีเรื่องที่บริษัทยังไม่ได้ปฏิบัติและมีมาตรการทดแทนที่เหมาะสมและได้บันทึกไว้เป็นส่วนหนึ่งของมติคณะกรรมการบริษัทเพื่อให้มีการทบทวนเป็นประจำทุกปี ดังต่อไปนี้

- บริษัทมีกรรมการอิสระ 1 ท่านที่ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องเกิน 9 ปี โดยคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากรรมการอิสระคนดังกล่าวเป็นกรรมการซึ่งมีคุณสมบัติเป็นกรรมการอิสระที่สามารถให้ความเห็นได้อย่างเป็นอิสระและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นกรรมการที่ได้นำประสบการณ์ความรู้ และความเชี่ยวชาญมาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการกำหนดยุทธ์และการดำเนินธุรกิจของบริษัท

10. การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

การพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

เอไอเอสกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจสู่การพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการมุ่งพัฒนาบริการด้านดิจิทัลไลฟ์ โดยใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยี การบริหารความสัมพันธ์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการเติบโตอย่างแข็งแกร่งให้กับธุรกิจ พร้อมให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวกทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมผ่านกลยุทธ์ 7 ด้านสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ดังนี้

กลยุทธ์ 7 ด้านสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

เอไอเอสผนวกกลยุทธ์ 7 ด้านสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน เข้าสู่กระบวนการดำเนินธุรกิจ ตั้งแต่การกำหนดทิศทางการดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการ การพัฒนาสินค้าและบริการ การบริหารจัดการนวัตกรรมและบุคลากร โดยวางเป้าหมายในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว พร้อมกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากรายงานการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน ที่ <http://sustainability.ais.co.th/th/report/sustainability-report>

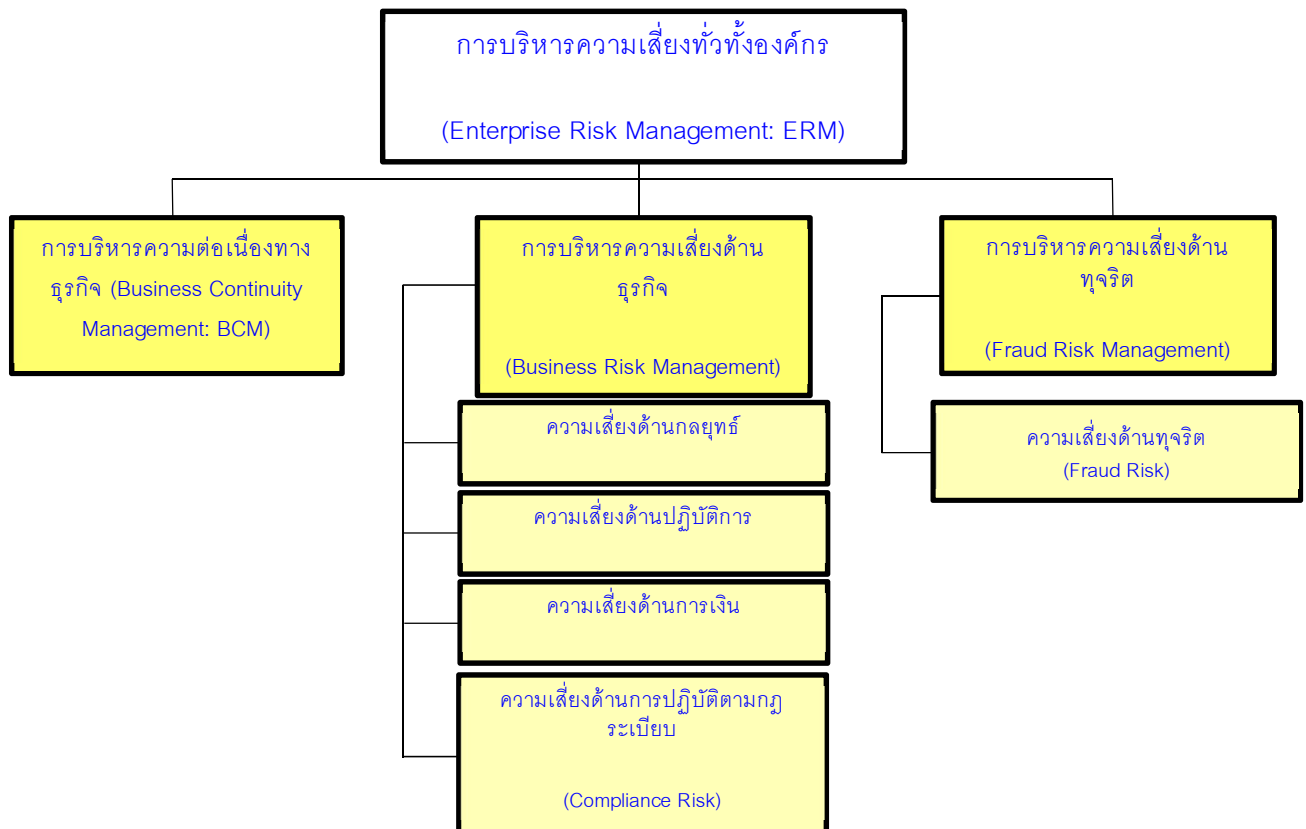

11. การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน

การบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เอไอเอสและบริษัทในกลุ่ม สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เอไอเอสได้จัดทำและประกาศใช้ นโยบายและกรอบแนวทางการบริหารความเสี่ยงแบบทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management Policy: ERM Policy) และมีการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งครอบคลุมทั้งในระดับองค์กรและระดับปฏิบัติงาน เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) โดยปัจจุบันโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรของเอไอเอส มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

กรอบโครงสร้างและกระบวนการบริหารความเสี่ยงของเอไอเอส

กระบวนการบริหารความเสี่ยงของเอไอเอส ประยุกต์ใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐานสากลของ COSO ERM 2017: Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance โดยประยุกต์ใช้กับการบริหารความเสี่ยงด้านธุรกิจและการบริหารความเสี่ยงด้านทุจริต ซึ่งประกอบด้วย

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ในระดับองค์กร และหน่วยงานให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท และมีการทบทวนความเสี่ยงที่ยอมรับได้ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

2. การระบุเหตุการณ์หรือปัจจัยเสี่ยง ที่อาจจะเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายใน เช่น กระบวนการทำงาน บุคลากร และปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่น ความต้องการของลูกค้า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง การเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบต่างๆ เป็นต้น

3. การประเมินระดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจาก 2 มุมมอง ได้แก่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ร่วมกับโอกาสที่จะเกิดของความเสี่ยงนั้นๆ และการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของความเสี่ยงใดๆ ที่อาจส่งผลต่ออีกความเสี่ยงหนึ่ง

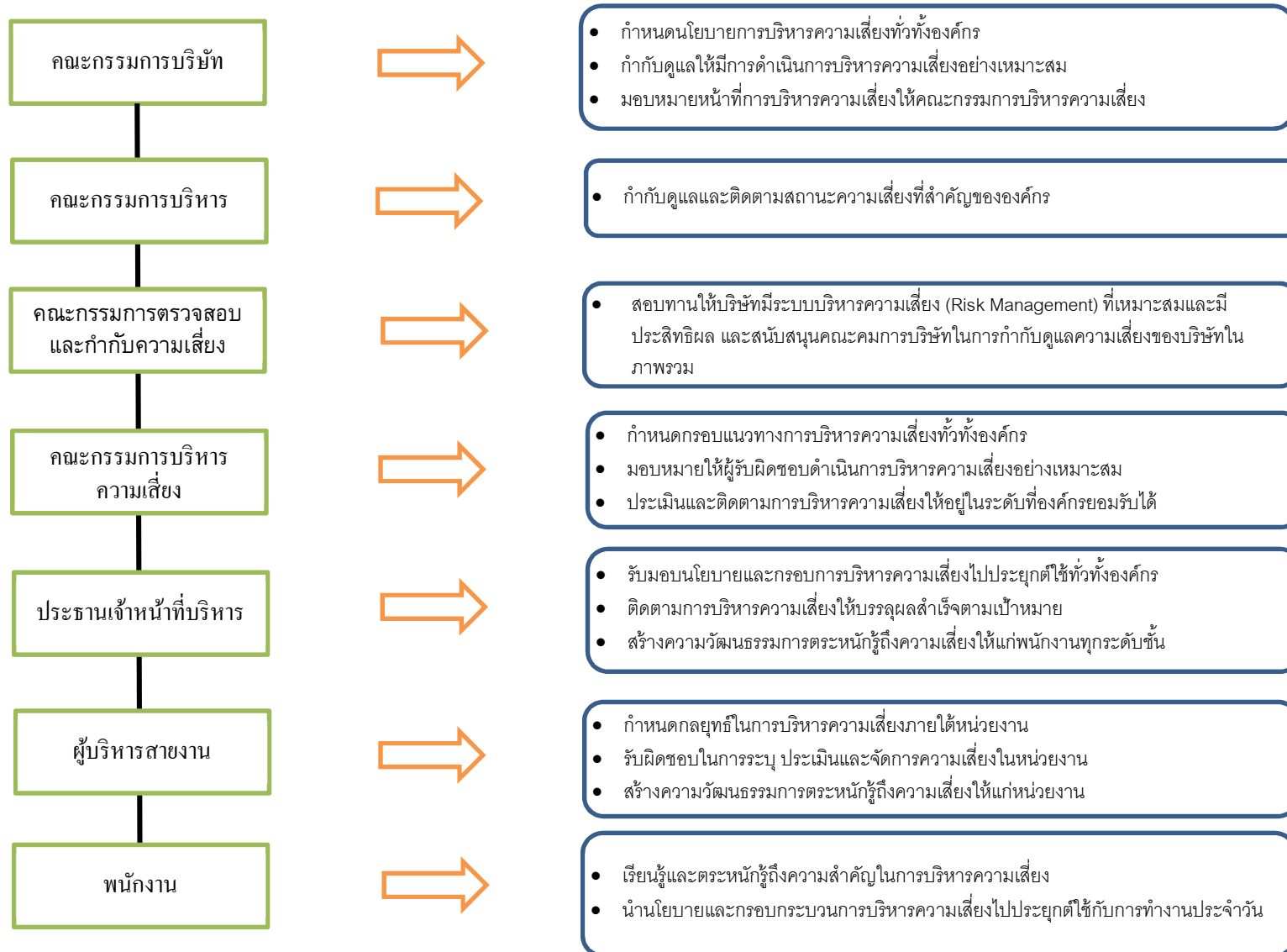
4. การจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากความสำคัญของเหตุการณ์และปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ และมีโอกาสทำให้องค์กรต้องเกิดความเสียหาย

5. การตอบสนองต่อความเสี่ยง ตามแต่ละระดับของความเสี่ยงด้วยวิธีการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการ

6. การกำหนดกิจกรรมควบคุม หรือแผนงานเพื่อจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

7. การติดตามและการรายงานความเสี่ยง กำหนดให้มีการดำเนินการตามกิจกรรมควบคุมที่ได้กำหนดไว้ อย่างเหมาะสม และมีการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงให้กับคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการบริษัทรับทราบเป็นประจำ

บทบาทหน้าที่ในการบริหารความเสี่ยงของเอไอเอส

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงจากแต่ละสายงานและมีประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีการประชุมเป็นรายไตรมาส เพื่อพิจารณาประเด็นความเสี่ยงใหม่ ประเมินระดับความเสี่ยงพร้อมทั้งพิจารณาความสัมพันธ์จากผลกระทบของความเสี่ยงแต่ละเรื่องทบทวนระดับของความเสี่ยงเดิมที่ได้ระบุไว้แล้ว และติดตามความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากแผนงานของฝ่ายจัดการที่รับผิดชอบในปัจจุบันความเสี่ยงต่างๆ และผลสำเร็จของตัววัดผลที่เชื่อถือได้จากการปฏิบัติงานตามแผนงานนั้น

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงได้นำเสนอผลการบริหารความเสี่ยงให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการบริษัทได้รับทราบเป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อให้มีการติดตามอย่างใกล้ชิดและมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยในปี 2563 เอไอเอส มีแผนที่จะพัฒนาการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจพร้อมไปกับการกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจให้กับพนักงานในหลายระดับชั้น เพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารและจัดการความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น

การบริหารความเสี่ยงจากการทุจริต

เอไอเอสได้ประกาศใช้นโยบายการบริหารความเสี่ยงจากการทุจริตเพื่อป้องกันตรวจสอบรายงานและบริหารจัดการประเด็นเรื่องทุจริต โดยนโยบายฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงจากการทุจริตไว้ 3 ด้าน คือ

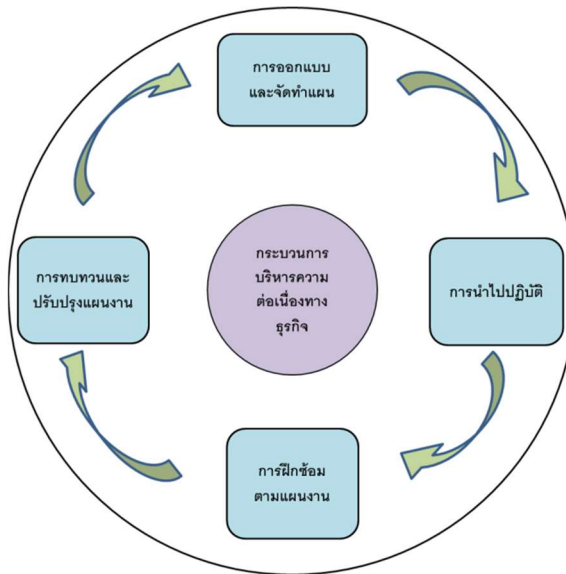
1. การป้องกัน เป็นการระบุ ประเมิน ทบทวนและตอบสนองต่อการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในองค์กรและสื่อสารให้พนักงานทุกระดับชั้นตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการรายงานเหตุทุจริต การข้อโกงและการประพฤติมิชอบ
2. การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบและสอบสวนการประพฤติมิชอบหรือการทุจริตใดๆ หรือเหตุที่อันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว
3. การตอบสนอง เป็นการดำเนินการกระบวนการสอบสวนรวมถึงกระบวนการลงโทษ

เอไอเอสคาดหวังว่ากรรมการ ผู้บริหารและพนักงานพึงตระหนักถึงความเสี่ยงของการเกิดการทุจริต รวมถึงการแจ้งเตือนเหตุต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการทุจริตในทันที และให้ความร่วมมือในการสอบสวนเรื่องทุจริตอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เอไอเอสได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านทุจริต (Fraud Risk Management Committee: FRMC) เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลนโยบายและขั้นตอนการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านทุจริต รวมถึงสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ มีระบบการบริหารความเสี่ยงด้านทุจริต เพื่อทำการบริหารและควบคุมความเสี่ยงด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ

การบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management)

เอไอเอสมีระบบบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ ภายใต้กรอบการดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากลทางด้านการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจมาใช้เพื่อเตรียมการรับมือหากเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เช่นกรณีที่เกิดภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ความผิดปกติต่างๆ ที่ไม่อยู่ในความควบคุม ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบให้เกิดการหยุดชะงักของระบบปฏิบัติงานหลัก และอาจก่อให้เกิดความสูญเสีย เสียหายต่อทรัพย์สิน และบุคลากร ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการธุรกิจที่สำคัญ (Critical Business Process) ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงบริษัทต่างๆ ในกลุ่มเอไอเอส และบริษัทในเครือโดยกำหนดให้มีนโยบายและคู่มือการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ และให้มีคณะกรรมการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management Committee) ที่ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงของแต่ละสายงาน มีประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นประธาน เพื่อกำกับดูแลให้การบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กระบวนการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการหลัก ดังนี้

1. การออกแบบและจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ:

นำเป้าหมายด้านการบริหารความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจของกระบวนการธุรกิจหลัก มาออกแบบและจัดทำแผนความต่อเนื่องทางธุรกิจที่สามารถรองรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น โดยพิจารณาจากวิเคราะห์ผลกระทบทางธุรกิจ (Business Impact Analysis: BIA) ประกอบกับการพิจารณาความเสี่ยงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อระบุบริการหรือกระบวนการทำงานที่สำคัญ และผลกระทบจากการหยุดชะงักของบริการหรือกระบวนการดังกล่าว รวมถึงกำหนดช่วงเวลาหยุดชะงักและระดับการดำเนินงานที่ยอมรับได้ของแต่ละบริการ/กระบวนการ

2. การนำแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจไปปฏิบัติ:

นำแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจที่อนุมัติแล้วไปดำเนินการตามที่ระบุในแผนงาน และสื่อสารแผน บริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจพร้อมทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดเตรียมทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอกที่จำเป็นในการดำเนินการตามแผนความต่อเนื่องทางธุรกิจให้เพียงพอ

3. การซ้อมแผน และทำให้แผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจเป็นปัจจุบัน:

จัดการฝึกซ้อมแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจตามกำหนดเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทำการปรับปรุงแผนงาน ให้เป็นปัจจุบัน และรายงานผลการซ้อมแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ ต่อผู้บังคับบัญชาผู้รับผิดชอบแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจนั้น รวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ ให้รับทราบ

4. การทบทวน และปรับปรุงระบบการบริหารความต่อเนื่องทางในการดำเนินธุรกิจ:

การปรับปรุงแก้ไขแผนการบริหารจัดการความต่อเนื่องทางในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่องค์กรเผชิญอยู่ในเวลานั้น

ภาพรวมการดำเนินงานตามกรอบการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ

เอไอเอสดำเนินกระบวนการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจโดยครอบคลุมตั้งแต่ระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระบบงานสำคัญต่างๆ โดยพิจารณาจากความเสี่ยงของภัยคุกคามต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งในแง่ของโอกาสที่จะเกิด

เหตุการณ์นั้นๆ และผลกระทบหากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น เพื่อดำเนินการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจในระดับองค์กร เพื่อรองรับเหตุฉุกเฉินหรือภาวะวิกฤติ ที่อาจส่งผลกระทบต่ออาคารสำนักงาน หรือความสูญเสีย สูญหายต่อทรัพย์สิน และบุคลากรของเอไอเอส

การจัดทำแผนความต่อเนื่องทางธุรกิจในระดับหน่วยงาน จากการประเมินผลกระทบทางธุรกิจหากไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละหน่วยงานได้ เพื่อจัดทำแผนความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจสำหรับกระบวนการธุรกิจที่สำคัญของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความต่อเนื่องในการให้บริการแก่ลูกค้า

การจัดทำแผนการกู้คืนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรวบรวมกลยุทธ์และขั้นตอนในการกู้คืนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานของกระบวนการธุรกิจที่สำคัญ ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการกู้คืนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้บริการหลักที่สำคัญของเอไอเอสสามารถกลับมาใช้งานได้ตามกำหนดเวลาและระดับการดำเนินงานที่ยอมรับได้ของแต่ละบริการ/กระบวนการ

การจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ เพื่อรองรับกระบวนการธุรกิจหลัก (Critical Business Processes) ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการส่งมอบบริการหลัก (Critical Services) และถือเป็นความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาทุกระดับและพนักงานทุกคนที่จะต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจในการดำเนินธุรกิจ เช่น การจัดทำแผนการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานตามแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกซ้อม และการทบทวนปรับปรุงแก้ไขแผนงานเพื่อให้มั่นใจในประสิทธิผลของแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ

การสร้างวัฒนธรรมเรื่องการบริหารความเสี่ยงในองค์กร

นอกเหนือจากการกำหนดกรอบการแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรและบทบาทหน้าที่ของพนักงานทุกระดับแล้ว เอไอเอสยังมุ่งส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยเอไอเอสดำเนินมาตรการเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

- ประกาศใช้นโยบายการบริหารความเสี่ยง คู่มือการบริหารความเสี่ยง และขั้นตอนในการบริหารความเสี่ยง เผยแพร่บนโซเชียล อินทราเน็ต เพื่อให้พนักงานสามารถเข้าไปอ่านและทำความเข้าใจได้
- จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรและระดับสายงาน ครอบคลุมถึงกระบวนการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ
- สื่อสารผ่านการจัดงานประกาศผลประกอบการทุกครึ่งปี เพื่อให้พนักงานทุกระดับมีความเข้าใจที่ตรงกันและรับทราบทิศทางและอุปสรรค/ความท้าทาย ในการดำเนินธุรกิจของบริษัทในระยะสั้นและระยะยาว
- ให้ความรู้เรื่องหลักการบริหารความเสี่ยงกับพนักงาน โดยจัดทำเป็นเอกสารนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และเผยแพร่บนโซเชียล อินทราเน็ต

ผลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา และเป้าหมายในปี 2563

ในปี 2562 เอไอเอสได้รับการรับรองมาตรฐานสากล ISO 22301:2012 ระบบการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management System: BCMS) ในธุรกิจบริการคลาวด์ (Cloud Service) และบริการจัดสรรพื้นที่สำหรับการจัดวางหรือติดตั้งเซิร์ฟเวอร์ หรือ Co-Location ในฐานะที่บริษัท ได้พัฒนาระบบการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ พร้อมรับมือกับเหตุวิกฤติหรือภัยพิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดการบริหารความยั่งยืน (Sustainable Development) ของ

องค์กรได้อย่างแท้จริง นอกเหนือจากนี้ บริษัทยังได้ดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2562 มีการฝึกซ้อมตามสถานการณ์การเกิดภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threat) ที่ศูนย์จัดเก็บข้อมูลหลักของบริษัท ที่จะส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของการส่งมอบบริการบางประเภท โดยที่เอไอเอสได้จัดเตรียมแผนการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อเตรียมการรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่จะทำให้เอไอเอสสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องตามแผนการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business continuity plan) ที่ได้กำหนดไว้ ในปี 2563 บริษัทมีเป้าหมายที่จะประยุกต์ระบบมาตรฐานสากล ISO 22301:2012 ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการทางธุรกิจเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องเมื่อประสบกับเหตุการณ์ไม่คาดคิดต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

การควบคุมภายใน

เอไอเอสสร้างระบบการควบคุมภายในขึ้นอย่างรัดกุมตามกรอบการควบคุมภายในแบบบูรณาการ หรือ COSO Internal Control - Integrated Framework 2013 (COSO 2013) ของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 17 หลักการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บริษัทบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญด้านการดำเนินงาน การรายงานทางการเงินและการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง สามารถสนับสนุนและปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น และปกป้องเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นและทรัพย์สินของบริษัท

ในการประชุมคณะกรรมการบริษัทครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2563 คณะกรรมการบริษัทได้ประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในตามแบบประเมินของสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยมีกรรมการอิสระ 5 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง 3 ท่าน เข้าร่วมประชุมด้วย คณะกรรมการบริษัทมีความเห็นว่า บริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมเพียงพอในการดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กฎหมายข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง สามารถป้องกันและนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของบริษัท รวมทั้งมีการจัดทำรายงานทางการเงินที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบการเงินของบริษัทในกลุ่มเอไอเอสสำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2562 ของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรวมถึงระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน รวมทั้งได้ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัท จากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขต่องบการเงินโดยในปี 2562

การดำเนินกิจกรรมควบคุมภายในสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- เอไอเอสยึดมั่นในคุณค่าความซื่อตรงและจริยธรรม โดยคณะกรรมการบริษัทได้กำหนด นโยบายการกำกับดูแลกิจการ ประมวลจริยธรรมธุรกิจ และ นโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน เพื่อให้กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส ตรงไปตรงมา เป็นไปตามกฎหมาย โดยยึดถือประโยชน์ร่วมกันของคู่ค้า ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงทำหน้าที่กำกับดูแลนโยบายและมาตรการต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน และ มอบหมายให้คณะกรรมการจริยธรรมธุรกิจ ซึ่งมีประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เป็นประธาน ทำหน้าที่รณรงค์ เผยแพร่ และ สร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารพนักงาน และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงพนักงาน Outsource และ กลุ่มคู่ค้า อีกทั้งได้จัดให้มีการประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมธุรกิจ และ นโยบายต่อต้านการให้หรือรับสินบนและการคอร์รัปชัน เป็นประจำทุกปีติดต่อกันเป็นปีที่ 8 และ ตามลำดับ 4

นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี 2557 คณะกรรมการบริษัทได้อนุมัติ นโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล (เดิมชื่อ“นโยบายการรับแจ้งข้อมูลการกระทำผิดและการทำทุจริต การสอบสวนและการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล”) โดยในปี 2562 ได้อนุมัติการปรับปรุงนโยบายดังกล่าวให้เหมาะสม รวมทั้งบริษัทได้ปรับปรุงแนวปฏิบัติการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายดังกล่าว โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง เพื่อกำหนดช่องทางในการแจ้งเรื่องร้องเรียน และเป็นแนวปฏิบัติในการรับแจ้งข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการสอบข้อเท็จจริง และการลงโทษผู้กระทำผิด
- คณะกรรมการบริษัท ทำหน้าที่กำกับดูแลฝ่ายจัดการ ซึ่งมีความเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ ประกอบด้วยกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถที่หลากหลาย โดยประธานกรรมการเป็นกรรมการอิสระ และมีองค์คณะที่ประกอบด้วย กรรมการอิสระมากกว่า 1 ใน 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 46 ของกรรมการทั้งคณะ ซึ่งท่านสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหัวข้อโครงสร้างการจัดการ ส่วนที่ 2 หน้า 4 นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการชดเชยเพื่อช่วย กำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่าย

จัดการในเรื่องการตรวจสอบภายใน การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาอย่างยั่งยืน การกำกับดูแลกิจการที่ดี การพัฒนาและกำหนดค่าตอบแทนของกรรมการ โดยให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริษัททุกไตรมาส รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหัวข้อโครงสร้างการจัดการ ส่วนที่ 2 หน้า 4
- ฝ่ายจัดการกำหนดโครงสร้างและสายการรายงานของบริษัทที่เหมาะสมต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริษัท โดยเน้นการสร้างสมดุล รอบคอบ และความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สอดคล้องต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบบนพื้นฐานของความรู้ความสามารถของพนักงานแต่ละคน การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มีความชัดเจน มีการแบ่งแยกหน้าที่งานเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลระหว่างกัน บุคลากรทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมภายใน โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายในซึ่งมีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

- เอไอเอสให้ความสำคัญต่อบุคคลากรเป็นอย่างยิ่ง โดยกำหนดเป็นพันธกิจหลักในการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร เป็น FIT FUN FAIR โดยเน้นให้พนักงานมีความรู้ความสามารถ มีการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพเสมือนเป็นเจ้าของกิจการ สร้างสรรค์วิธีการปฏิบัติงานที่ทันสมัย เพื่อให้มีความสมดุลในชีวิตการทำงาน เป็นการจูงใจให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์กร และรักษาไว้ซึ่งบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บริษัทเกิดความยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้พนักงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อสร้างเอไอเอสให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ผ่านการสื่อสาร การจัดกิจกรรมและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้จากรายงานการพัฒนารูปร่างอย่างยั่งยืน หัวข้อ “การบริหารจัดการนวัตกรรม และการสร้างนวัตกรรมในองค์กร” <http://sustainability.ais.co.th/th/sustainability-priorities/human-capital-development> หน้า 43 และ 47 โดยมีหน่วยงานเอไอเอส อะคาเดมี่ รับผิดชอบการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการและสร้างความเป็นผู้นำที่เป็นมาตรฐานทั่วทั้งองค์กร จัดหาหลักสูตรการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงาน การจัดสัมมนาทั้งภายในและภายนอก และการสร้างบทเรียนออนไลน์
- คณะกรรมการบริษัทได้จัดให้มีนโยบายและการวางแผนสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) เพื่อเตรียมหาผู้สืบทอดตำแหน่งรับมือกับความรับผิดชอบ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง เช่น ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานธุรกิจหลัก ซึ่งได้มีการจัดทำแผนการสืบทอดตำแหน่งและแผนการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้บริหาร รวมถึงให้คำแนะนำสำหรับผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนั้น นอกจากนี้ยังได้พิจารณาหาทีมงานที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะงานพัฒนาระบบด้านวิศวกรรม และระบบสารสนเทศซึ่งมีการว่าจ้างผู้ให้บริการภายนอกดำเนินการ โดยได้กำหนดมาตรการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระบบการเก็บเอกสารของการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยในการส่งมอบงานเป็นไปอย่างราบรื่น
- ในแต่ละปี คณะกรรมการบริษัทร่วมกับผู้บริหารระดับสูงเพื่อกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์กร (Balanced Scorecard) โดยเชื่อมโยงเป้าหมายกับมาตรวัดผลที่เกิดขึ้นจริง เพื่อสนับสนุนการกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับคณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงานประจำ พนักงานชั่วคราว และ Outsource ซึ่งหัวหน้างานมีการชี้แจงให้พนักงานทราบผลการประเมินทั้งด้านเชิงบวกและเชิงลบเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น โดยแบ่งการประเมินผลเป็นการประเมินการปฏิบัติงานตามเป้าหมายงาน และการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลากรที่สอดคล้องตามวัฒนธรรมองค์กร

2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- เอไอเอสให้ความสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยจัดให้มีการบริหารความเสี่ยงทั้งในระดับองค์กรและระดับปฏิบัติงาน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการประสานงานของหน่วยงานบริหารความเสี่ยง ซึ่งรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้จากหัวข้อ “การบริหารความเสี่ยง” ส่วนที่ 2 หน้า 40 ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงทำหน้าที่กลั่นกรองกรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management Framework) ที่สำคัญได้แก่ นโยบาย ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

ความสามารถในการรับความเสี่ยง (Risk Capacity) และช่วงความเบี่ยงเบนของผลการปฏิบัติงานที่ยอมรับได้ (Tolerance) รวมถึงแนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวม ตลอดจนทบทวนความเพียงพอของนโยบายการบริหารความเสี่ยง ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee) ก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริษัท อีกทั้ง มีหน้าที่กัลั่นกรองและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลความเสี่ยงในภาพรวม และประเมินความเพียงพอ เหมาะสม ของการนำความเสี่ยงไปบริหารในเชิงกลยุทธ์

3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- เอไอเอสกำหนดมาตรการควบคุมที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้เหมาะสมกับความเสี่ยง และ คุณลักษณะเฉพาะขององค์กร โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ความซับซ้อน ลักษณะและขอบเขตการปฏิบัติงาน ครอบคลุมกระบวนการต่างๆ เช่น นโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงานด้านการเงิน การจัดซื้อ การทำรายการระหว่างกัน การซื้อขายหลักทรัพย์ของกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน เป็นต้น ตลอดจนกำหนดอำนาจอนุมัติในการทำรายการของฝ่ายจัดการแต่ละระดับ โดยมีการผสมผสานกิจกรรมควบคุมทั้งประเภทที่ปฏิบัติโดยบุคลากร (Manual Control) และ ระบบอัตโนมัติ (Automated Control) ทั้งในเชิงป้องกัน (Preventive Control) และ เชิงตรวจหารายการความเสี่ยง (Detective Control) รวมถึงการแบ่งแยกหน้าที่งานการบันทึกรายการ การอนุมัติให้ความเห็นชอบ และการจัดการดูแลทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ นโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติงานต่างๆ มีการทบทวนให้เหมาะสมอยู่เสมอ
- เอไอเอสคัดเลือกและพัฒนากิจกรรมการควบคุมด้วยระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ระบบสารสนเทศสามารถประมวลผลได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและต่อเนื่อง มีความปลอดภัยจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการจัดหา พัฒนา และบำรุงรักษาระบบสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบต่อโครงสร้างระบบสารสนเทศและซอฟต์แวร์ นอกจากนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Managing Personal Data and Cyber Security Committee) เพื่อกำหนดนโยบาย ทิศทาง หลักการ และ กรอบของข้อกำหนดในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบาย มาตรฐาน กรอบการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน คำแนะนำ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศของบริษัท โดนบุกรุก ขโมย ทำลาย แทรกแซงการทำงาน หรือโจรกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่อาจจะสร้างความเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท ตลอดจน เพื่อปกป้องข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าให้มีความปลอดภัยสอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย โดยรายละเอียดเพิ่มเติม ศึกษาได้จากรายงานการพัฒนารูจกจอย่างยั่งยืน หัวข้อ “การปกป้องระบบสารสนเทศและการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า” หน้า 28-38 นอกจากนี้ มีการกำหนดสิทธิการเข้าถึงระบบสารสนเทศที่สำคัญ เช่น ระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และระบบฐานข้อมูล เป็นแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมถึงจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการติดตามตรวจจับการละเมิดสิทธิ การบุกรุกเข้าระบบต่างๆ ด้วยเครื่องมือลักษณะอัตโนมัติเพื่อให้การติดตามได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแจ้งเหตุให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม
- คณะกรรมการ ผู้บริหาร และหัวหน้างาน มีหน้าที่ชี้แจงจุดมุ่งหมายและวิธีการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมต่างๆ ให้บุคลากรที่รับผิดชอบรับทราบและนำไปปฏิบัติ โดยทุกหน่วยงานของฝ่ายจัดการในฐานะการดำเนินงานที่ 2Second

Line of Defense) และ หน่วยงานตรวจสอบภายใน ในฐานะปราการด้านที่ 3 (Third Line of Defense) ในการป้องกันความเสี่ยงขององค์กร ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการออกแบบระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. สารสนเทศและการสื่อสาร (information & Communication)

- เอไอเอสให้ความสำคัญต่อสารสนเทศที่มีคุณภาพ เพื่อสนับสนุนการควบคุมภายใน โดยระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสามารถรวบรวมและประมวลผลข้อมูลที่ต้องการได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและทันเวลารวมทั้งจัดให้มีระบบเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ทันสมัย และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากเป็นข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ใช้ได้ ทันเวลา และ ทันต่อการแข่งขัน (Big Data Analysis) โดยคำนึงถึงต้นทุนและประโยชน์ที่จะได้รับ
- เอไอเอสจัดทำรายงานข้อมูลที่สำคัญเสนอให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาอย่างเพียงพอสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจ หรือ พิจารณาก่อนการประชุมคณะกรรมการบริษัทล่วงหน้าตามที่กฎหมายกำหนดอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดทำมีรายงานการประชุมคณะกรรมการที่มีรายละเอียดตามสมควรและจัดเก็บเอกสารสำคัญโดยเลขานุการบริษัท เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้
- เอไอเอสจัดให้มีระบบการสื่อสารภายในบริษัทที่มีคุณภาพผ่านช่องทางที่หลากหลาย อาทิ ระบบโซเชียลผ่านระบบ อินทราเน็ต แอปพลิเคชันระบบ Microsoft Teams การสื่อสารผ่าน SMS หรือ อีเมล และผ่านตัวแทน (People Champion) ของแต่ละหน่วยงาน การแจ้งข่าวจาก CEO (From the Desk of CEO) และ การจัดงาน Half Year Business Plan โดยกำหนดให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการสื่อสาร เพื่อให้มีการแบ่งปันและได้รับข้อมูลที่จำเป็นทั่วทั้งองค์กร นอกจากนี้ ยังจัดให้มีช่องทางการสื่อสารผ่านระบบ Board Portal และหน่วยงานเลขานุการบริษัท ให้กับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการชุดย่อย
- เมื่อพนักงานพบเห็นการกระทำผิดและการทำทุจริต สามารถแจ้งข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ ที่บริษัทกำหนดในนโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล หรือแจ้งไปยังคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงที่ AuditandRiskCommittee@ais.co.th โดยพนักงานจะได้รับการคุ้มครองภายใต้นโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ เอไอเอสมีการสื่อสารเรื่องราวเป็นกรณีของการกระทำผิดและการทุจริตที่เคยเกิดขึ้นพร้อมบทลงโทษโดยไม่ได้ระบุชื่อผู้กระทำผิด เพื่อให้พนักงานตระหนักถึงผลของการกระทำผิดและการทุจริต
- เอไอเอสจัดให้มีกระบวนการสื่อสารข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกองค์กรผ่านหน่วยงานเลขานุการบริษัท และหน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์ รวมถึงมีกลไกในการติดตามการแก้ไขความผิดปกติหรือข้อร้องเรียนต่างๆ ที่ได้รับจากทุกช่องทาง ซึ่งท่านสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากส่วนที่ 2 หน้า 27 นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีช่องทางการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดหรือการทุจริตไปยังคณะกรรมการบริษัทผ่านคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงที่ AuditandRiskCommittee@ais.co.th หรือ หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน e-mail: nokweed@ais.co.th หรือ หัวหน้าหน่วยงานทรัพยากรบุคคล e-mail: HR-Nokweed@ais.co.th และ Ethics hotline

หมายเลข 020293333 ซึ่งผู้แจ้งข้อมูลจะได้รับการคุ้มครองตามนโยบายการรับแจ้งข้อมูลการกระทำผิดและการทำทุจริต การสอบสวนและการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล

5. กิจกรรมการติดตามผล (Monitoring Activities)

- ฝ่ายจัดการและหัวหน้างานของเอไอเอสมีหน้าที่กำหนดกลไกต่าง ๆ ในการติดตามประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายใน เช่น การประชุมติดตาม การสอบทานข้อมูลที่เกิดปฏิกิริยา รวมถึงการประเมินการควบคุมภายในด้วยตนเอง (Control Self-Assessment) โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายในทำหน้าที่ตรวจประเมินประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในอย่างเป็นอิสระ และ รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงเป็นประจำทุกเดือน โดยคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารรับทราบรวมทั้งประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชี เพื่อประเมินความเพียงพอและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในเป็นประจำทุกไตรมาส
- เมื่อพบข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในที่มีสาระสำคัญ ฝ่ายจัดการจะมีการวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อบกพร่อง และกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการแก้ไขอย่างทันท่วงที โดยคณะกรรมการบริษัทได้กำหนดเกณฑ์ของระดับความผิดปกติที่ฝ่ายจัดการและหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องสื่อสารให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงทราบทันทีไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเด็นที่มีมูลค่าความเสียหายจำนวนมาก กระทั่งต่อชื่อเสียงของบริษัท การฝ่าฝืนกฎหมาย การไม่ปฏิบัติตามมาตรการควบคุมที่สำคัญ หรือประเด็นที่อาจเกิดจากการทุจริต เป็นต้น โดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน และหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าการแก้ไขของฝ่ายจัดการต่อความผิดปกติที่ตรวจพบ และรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงจนกว่าจะมีการแก้ไขเสร็จสิ้น

การตรวจสอบภายใน

นางสุวิมล กุลเลศ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Chief Audit Executive) เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 โดยเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในกิจกรรมและการดำเนินงานของบริษัทเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การพิจารณาและอนุมัติ แต่งตั้ง ถอดถอน โยกย้ายผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง

ท่านสามารถศึกษาประวัติหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเพิ่มเติมได้จากเอกสารแนบ 1

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและหน่วยงานตรวจสอบภายใน

1. หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง ซึ่งกำกับดูแลให้หน่วยงานตรวจสอบภายในปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ เที่ยงธรรม มีจรรยาบรรณ และปฏิบัติหน้าที่เยี่ยงมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน และรายงานต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารในด้านการบริหารหน่วยงาน
2. หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานที่มีความอิสระ โดยปฏิบัติงานภายใต้กฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งได้กำหนดภารกิจ ขอบเขตการปฏิบัติงาน อำนาจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ และแนวทางการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน โดยมีการทบทวนให้เหมาะสมอยู่เสมอ
3. หน่วยงานตรวจสอบภายในทำหน้าที่ให้ความเชื่อมั่น (Assurance Service) และให้คำปรึกษา (Consulting Service) โดยการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการ เพื่อสนับสนุนให้บริษัทสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายทางธุรกิจ
4. หน่วยงานตรวจสอบภายในจัดทำแผนงานตรวจสอบภายในประจำปี สอดคล้องกับทิศทางกลยุทธ์ของบริษัท ระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นไปตามหลักการใช้ความเสี่ยงเป็นพื้นฐาน (Risk-based approach) ที่มุ่งเน้นความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ของบริษัท โดยในปี 2562 แผนงานตรวจสอบภายใน มุ่งเน้นตรวจประสิทธิผลของการปฏิบัติงานที่เป็นจุดควบคุมที่สำคัญในเชิงป้องกัน การตรวจสอบด้านการป้องกันการทุจริต ตลอดจนเน้นบทบาทการให้คำปรึกษาโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งเพิ่มคุณค่าของงานตรวจสอบ โดยแผนงานตรวจสอบได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง และหน่วยงานตรวจสอบภายในมีหน้าที่รายงานผลการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่พบจากการตรวจสอบให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง เพื่อพิจารณาอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน
5. นอกจากนี้ หน่วยงานตรวจสอบภายในยังปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง เพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง สามารถดำเนินการตามที่คณะกรรมการบริษัทได้มอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่ในการรับข้อร้องเรียนการกระทำผิดและการทำทุจริตจากพนักงานภายในและบุคคลภายนอก ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นไปตามนโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล และรายงานผลให้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงพิจารณาทุกเดือน
6. นอกเหนือจากกิจกรรมการตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในยังปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษา แนะนำแก่ฝ่ายจัดการ ในด้านการควบคุมภายใน ด้านจริยธรรมธุรกิจ ด้านความปลอดภัยของระบบสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากการตรวจสอบภายในของหัวหน้าคณะผู้บริหารงานตรวจสอบภายในเพื่อป้องกันการบั่นทอนความเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

7. หน่วยงานตรวจสอบภายในประสานงานกับผู้สอบบัญชีภายนอก เพื่อให้ขอบเขตของงานตรวจสอบครอบคลุมทุกความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญอย่างเหมาะสม
8. หน่วยงานตรวจสอบภายในยึดถือกรอบโครงสร้างการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายในตามมาตรฐานสากล และมีการทบทวนกฎบัตรและคู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการประเมินคุณภาพการตรวจสอบภายใน โดยการประเมินด้วยตนเองเป็นประจำทุกปี และได้รับการประเมินโดยผู้ประเมินอิสระจากภายนอกทุก 5 ปี ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่าหน่วยงานได้ปฏิบัติงานเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียและพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน โดยส่งเสริมให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง และระบบการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งผลการประเมินรอบล่าสุดจากผู้ประเมินอิสระภายนอก สรุปได้ว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในของเอไอเอสได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากล และมีคุณภาพในระดับมาตรฐานเมื่อเทียบกับหน่วยงานตรวจสอบภายในอื่นทั่วโลกที่เป็นมืออาชีพ

กิจกรรมตรวจสอบภายในในปีที่ผ่านมา และแผนงานในอนาคต

1. การสนับสนุนฝ่ายจัดการนำระบบการควบคุมภายในมาปรับใช้อย่างมีประสิทธิภาพและกระตุ้นให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้วยตนเอง
ตั้งแต่ปี 2561 หน่วยงานตรวจสอบภายในส่งเสริมให้เอไอเอสและบริษัทย่อยมีความเข้าใจและสามารถนำระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO 2013 และแนวทางการป้องกันความเสี่ยง 3 ระดับ (Three Line of Defense) มาปรับใช้อย่างจริงจังและมีประสิทธิผล โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกับฝ่ายจัดการเพื่อหาแนวทางจัดการประเด็นข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายใน เป็นการสนับสนุนให้ฝ่ายจัดการเป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานด้วยตนเอง (Self-Business Audit) รวมทั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในได้พัฒนาเครื่องมือ โดยสร้าง Second Line of Defense Website เพื่อให้กับฝ่ายจัดการใช้ในการตรวจสอบได้ด้วยตนเอง ตามหลักการการประเมินการควบคุมภายในด้วยตนเอง (Control Self-Assessment)
2. การส่งเสริมการตระหนักรู้ทางด้านจริยธรรมธุรกิจและความเสี่ยงด้านทุจริตให้พนักงานในองค์กร
ในปี 2562 หน่วยงานตรวจสอบภายในร่วมส่งเสริมให้พนักงานได้ตระหนักและมีความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมธุรกิจและความเสี่ยงด้านทุจริต เพื่อให้ปฏิบัติตนได้สอดคล้องตามประมวลจริยธรรมธุรกิจและ นโยบายการให้ข้อมูลการทุจริต การกระทำความผิด และการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล โดยการจัดให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ (Workshop) ให้กับกลุ่มผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งผลการจัด Workshop ทำให้ผู้บริหารและพนักงานมีความเข้าใจต่อประมวลจริยธรรมธุรกิจ และ ตระหนักถึงความเสี่ยงด้านทุจริตมากขึ้น
3. สร้าง Risk Center เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานตรวจสอบ
หน่วยงานตรวจสอบภายในมุ่งเน้นการสร้างความตระหนักเรื่องการบริหารความเสี่ยงให้กับพนักงานโดยการสร้าง Proactive Risk Center รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงสำหรับการวางแผนการตรวจสอบในงานที่มีความเสี่ยงสูง ทั้งความเสี่ยงจากการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านทุจริต โดยนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการตามแนวทาง COSO Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance และ Fraud Risk Management Policy มาปรับใช้และกระตุ้นให้พนักงานเข้าใจในการหาแนวทางควบคุมเชิงป้องกัน

4. ปรับเปลี่ยนกระบวนการตรวจสอบภายในเพื่อปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล
 หน่วยงานตรวจสอบภายในได้เริ่มพัฒนาระบบการตรวจสอบโดยใช้กระบวนการทำงานแบบอัตโนมัติ (Robotic Process Automation: RPA) ตั้งแต่ปีตั้งแต่ปี เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ ของบริษัทแทน 2560 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน รวมทั้งใช้ Data Analytics Tool เข้ามาผสมผสาน เพื่อให้กิจกรรมการตรวจสอบภายในมีความรวดเร็วและแม่นยำมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง ช่วยเตือนภัยทางธุรกิจล่วงหน้าให้กับบริษัทฯ เมื่อพบข้อบ่งชี้ความเสี่ยงและข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายใน นอกจากนี้ในปี 2562 ได้มีการพัฒนา Automated Audit Platform (AAP) เพื่อช่วยในการบริหารจัดการงานตรวจสอบภายในสำหรับยุคดิจิทัล ได้แก่
  - พัฒนาระบบเสริมเพื่อใช้ประโยชน์จากความเสี่ยงที่อยู่ใน Risk Center มาประเมินความเสี่ยงที่สำคัญ และ จัดทำแผนการตรวจสอบ (Audit Program) และ ใช้ RPA เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบบอัตโนมัติ
  - จัดทำ Audit Knowledge Sharing Center เพื่อเป็น Search Engine ในการค้นหาข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบ ทั้งข้อมูลภายในและภายนอก เพื่อให้ค้นหาได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลา
  - จัดทำระบบ E-Report ทดแทนการส่งเป็นกระดาษ เพื่อส่งรายงานการตรวจสอบให้หัวหน้างานสอบทาน และ ให้หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในลงนามอนุมัติในรูปแบบ electronic และ สามารถส่งรายงานการตรวจสอบแบบอัตโนมัติไปยังผู้บริหารและผู้รับการตรวจสอบ
  - การจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยง ผู้บริหาร และ ผู้รับการตรวจสอบผ่านระบบ Online เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ
5. ปรับเปลี่ยนบทบาทสู่การเป็น Trusted Advisor
 ตั้งแต่ปี 2561 หน่วยงานตรวจสอบภายใน ให้ความสำคัญกับลักษณะงานให้คำปรึกษามากขึ้น ครอบคลุมการสอบทานให้ครบทุกระบบงานทั้งด้านประกันรายได้ (Revenue Assurance) ด้านรายจ่าย รวมถึงการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแล เช่น ระบบงานขายและการตลาด ระบบ Billing และการจัดเก็บเงิน ระบบงานวิศวกรรม เป็นต้น โดยการใช้ RPA เป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้กับปราการด่านที่ 2 ขององค์กร (Second Line of Defense) ให้เป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่การเป็น Trusted Advisor ตาม Internal Audit Roadmap

การฝึกอบรมและพัฒนาด้านการตรวจสอบภายใน

1. ติดตามความรู้ แนวปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสากลที่ทันสมัย ที่มีการประกาศใหม่นำมาปรับใช้ในการทำงาน
 เพื่อพัฒนาวิชาชีพงานตรวจสอบภายในของบริษัทให้ทันสมัย หน่วยงานตรวจสอบภายในจึงได้มีการติดตามแนวปฏิบัติด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการควบคุมภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง ระบบการกำกับดูแลที่ดี และแนวปฏิบัติอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท ของสถาบันวิชาชีพชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบของบริษัทให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและทันสมัย

2. ส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ (Integrated Audit) และค่านิยมการสร้างสรรค์แนวทางการตรวจสอบรูปแบบใหม่ๆ

หน่วยงานตรวจสอบภายในส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของทีมงานตรวจสอบภายในให้สามารถตรวจสอบได้ทุกด้าน (Integrated Audit) และมีการมุ่งเน้นพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมีค่านิยมในการสร้างสรรค์แนวทางการตรวจสอบรูปแบบใหม่ๆ ที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

3. การพัฒนาตนเองตามกรอบแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านตรวจสอบภายใน

หน่วยงานตรวจสอบภายในสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ที่จำเป็นสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ในปีที่ผ่านมา ได้จัดทำแผนพัฒนาพนักงานตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของงานตรวจสอบภายใน อ้างอิงตามกรอบการพัฒนาความรู้และความสามารถ ของ The Institute of Internal Auditors (The IIA) แบ่งเป็น

3.1 ความรู้ความสามารถพื้นฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบ Core Competency

3.2 ความรู้ความสามารถเฉพาะบทบาทหน้าที่ Essential Competency

โดยตั้งเป้าหมายให้พนักงานแต่ละคนได้รับการอบรมเฉลี่ยปีละ 11 วัน ตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

4. การได้รับวุฒิบัตรวิชาชีพตรวจสอบหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างมืออาชีพด้านงานตรวจสอบภายใน

นอกจากนี้มีการกระตุ้นและสนับสนุนให้พนักงานเกิดความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพตรวจสอบภายในเยี่ยงมืออาชีพด้วยการ สอบวุฒิบัตรทางวิชาชีพตรวจสอบหรือวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ในปี 2562 กำหนดเป้าหมายให้พนักงานได้รับวุฒิบัตรวิชาชีพ เป็น ร้อยละ 50 ของจำนวนพนักงานในหน่วยงาน ปัจจุบันบริษัทมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในที่มีวุฒิบัตรทางวิชาชีพต่างๆ รวม 15 คน จากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในทั้งหมด 52 คน คิดเป็นร้อยละ 31

วุฒิบัตร	รายละเอียดหลักสูตรโดยสังเขป	จำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในที่ได้รับการรับรอง (คน)
ผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาตสากล (Certified Internal Auditor :CIA) ประเทศสหรัฐอเมริกา	เป็นวุฒิบัตรวิชาชีพด้านการตรวจสอบภายใน ซึ่งทดสอบความรู้ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และความเข้าใจในงานตรวจสอบภายใน ความเสี่ยง และเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน	7
ผู้ตรวจสอบระบบสารสนเทศสากล (Certified Information System Auditor:CISA) ประเทศสหรัฐอเมริกา	เป็นวุฒิบัตรสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพด้านการตรวจสอบ ควบคุม และรับรองระบบการรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศ ที่ต้องการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้เป็นที่รับรู้ต่อบุคคลในวงการในระดับสากล	5

ผู้เชี่ยวชาญระบบรักษาความมั่นคง ปลอดภัยข้อมูลคอมพิวเตอร์ (Certified Information Systems Security Professional:CISSP) ประเทศสหรัฐอเมริกา	เป็นวุฒิปบัตรสำหรับผู้ที่มีความเข้าใจศาสตร์ด้านการรักษา ความปลอดภัยทั้ง ด้าน เรียกว่า 10CBK หรือ “Common Body of Knowledge” ได้แก่ Access Control, Telecom & Network Security, Application & System Development Security, Security Management, Cryptography, Security Management, Operation Security, Business Continuity Planning & Disaster Recovery Planning, Law Investigation & Ethic และ Physical Security	1
ผู้เชี่ยวชาญให้ความเชื่อมั่นด้านการ บริหารความเสี่ยง (Certification in Risk Management Assurance:CRMA) ประเทศสหรัฐอเมริกา	วุฒิปบัตรที่ออกแบบสำหรับผู้ตรวจสอบภายในหรือ เจ้าหน้าที่บริหารความเสี่ยงที่มีหน้าที่รับผิดชอบและ ประสบการณ์ในการให้ความเชื่อมั่นด้านการบริหารความ เสี่ยง กระบวนการกำกับดูแล การให้ความเชื่อมั่นด้าน คุณภาพ หรือการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง ซึ่งเป็น การแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประเมิน สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลองค์กร และ การประเมินความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร รวมถึงการให้ คำปรึกษาและการให้ความเชื่อมั่นในเรื่องดังกล่าว	9
ผู้ตรวจสอบภายในของประเทศไทย (Certified Professional Internal Audit of Thailand:CPIAT)	ประกาศนียบัตรผู้ตรวจสอบภายในของประเทศไทย เพื่อ พัฒนาความรู้ทักษะด้านการตรวจสอบภายใน	1
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant:CPA) ประเทศไทย	ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับ ใบอนุญาต เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการบัญชี การสอบ บัญชี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบ บัญชี ความรู้เรื่องระบบสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ใน การจัดทำและตรวจสอบบัญชี	4
ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor:TA) ประเทศไทย	เป็นผู้ที่มีความรู้วิชาการบัญชี วิชาการสอบบัญชี และ ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	1
ผู้ตรวจ/ผู้นำการตรวจมาตรฐาน ISO/IEC 27001:2013 ระบบบริหาร จัดการความมั่นคงปลอดภัยสำหรับ	วุฒิปบัตรรับรองมาตรฐานสำหรับผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจใน ข้อกำหนดในมาตรฐานระบบการบริหารจัดการความมั่นคง ปลอดภัยสำหรับสารสนเทศ ISO/IEC 27001:2013 รวมถึง	3

สารสนเทศ (Information Security Management Systems Auditor/Lead Auditor: ISO/IEC 27001:2013)	หลักการปฏิบัติเพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยสำหรับสารสนเทศ และหลักการพื้นฐานของการตรวจประเมินต่างๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบกระบวนการตามมาตรฐาน ISO27001:2013	
ผู้ตรวจ/ผู้นำการตรวจมาตรฐาน ISO/IEC 22301:2012 ระบบบริหารจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management System Auditor/Lead Auditor : ISO 22301:2012)	วุฒิบัตรรับรองมาตรฐานสำหรับผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และจัดลำดับความสำคัญภัยคุกคามต่อธุรกิจตามมาตรฐานสากลเพื่อความต่อเนื่องทางธุรกิจ และเพื่อดำเนินการตรวจสอบกระบวนการตามมาตรฐาน ISO 22301:2012	2
ผู้ตรวจ/ผู้นำการตรวจมาตรฐาน ISO/IEC 14001:2015 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (CQI and IRCA Certified ISO 14001:2015 Lead Auditor)	วุฒิบัตรรับรองมาตรฐานสำหรับผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำการบริหารจัดการเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม ป้องกันมลภาวะ และปฏิบัติตามพันธกิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานสากล ISO2015:14001	1

โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในอีกจำนวนหนึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาให้ได้รับวุฒิบัตร CIA CISA และ CFE (Certified Fraud Examiners) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนงานตรวจสอบภายในแบบมืออาชีพตามมาตรฐานสากล

12. รายการระหว่างกัน

บริษัทและบริษัทย่อยได้มีการตกลงเข้าทำรายการกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน โดยรายการดังกล่าวเป็นรายการตามธุรกิจปกติของบริษัทและบริษัทย่อย และเป็นไปตามเงื่อนไขการค้าทั่วไป

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2551) มาตรา 89/12 (1) คณะกรรมการบริษัทได้อนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2551 ให้ฝ่ายจัดการมีอำนาจเข้าทำรายการระหว่างกันที่มีเงื่อนไขการค้าทั่วไปหากธุรกรรมเหล่านั้นมีข้อตกลงทางการค้าในลักษณะเดียวกับที่วิญญูชนจะพึงกระทำกับคู่สัญญาทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน ด้วยอำนาจต่อรองทางการค้าที่ปราศจากอิทธิพลในการที่ตนมีสถานะเป็นกรรมการ ผู้บริหาร หรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการอนุมัติการทำรายการระหว่างกันนั้น บริษัทจะยึดแนวปฏิบัติเช่นเดียวกับการทำรายการอื่น ๆ ทั่วไป โดยมีการกำหนดอำนาจของผู้มีสิทธิอนุมัติตามวงเงินที่กำหนด นอกจากนั้น คณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงยังทำหน้าที่เป็นผู้สอบทานการทำรายการระหว่างกันของบริษัทและบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันเป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อขจัดความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างรอบคอบ โดยยึดถือประโยชน์ของบริษัทโดยรวมเป็นสำคัญ

รายการระหว่างกันของบริษัทในอนาคตจะเป็นรายการที่ดำเนินการตามปกติทางการค้า โดยใช้นโยบายซื้อขายต่อรองกันตามกลไกราคาตลาดของธุรกิจ ไม่มีการถ่ายเทผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับกับกิจการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน

สำหรับงวดบัญชีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 บริษัทและบริษัทย่อยมีรายการกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน โดยผู้ตรวจสอบบัญชีของบริษัทได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ตรวจสอบและคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับความเสี่ยงทำหน้าที่สอบทานแล้ว และมีความเห็นว่าฝ่ายจัดการได้ทำรายการดังกล่าวเพื่อประโยชน์ของบริษัทเป็นสำคัญดังเช่นที่ทำกับบุคคลภายนอกทั่วไป มีเงื่อนไขการค้าปกติ ด้วยราคาที่สมเหตุสมผล และมีการเปรียบเทียบกับราคากลางของตลาดในธุรกิจนั้นๆ แล้ว รายการที่เกี่ยวข้องกันสำหรับปี 2562 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
1. บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) (อินทัช)/ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทใน สัดส่วนร้อยละ 40.45 - กรรมการบริษัทร่วมกัน: 1. นายสมประสงค์ บุญยะชัย 2. นางสาวจิ้น โล เจริญ จง 3. นายกานต์ ตระกูลสุน	บริษัทย่อยมีการชำระค่าบริการและชำระ ดอกเบี้ยจ่ายจากรายการหุ้นกู้ระยะยาวแก่ อินทัช ขณะที่บริษัทย่อยได้ให้บริการและจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่แก่อินทัช <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ 2. รายได้อื่น 3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น <u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น 2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น 3. ดอกเบี้ยจ่าย 4. หนี้กู้ -		0.91 1.50 1.54 0.48 1.13 - 1.10 21.00 -		3.09 0.13 0.60 0.11 1.49 9.51 1.71 62.50 -		7.01 1.20 0.38 0.44 4.53 4.41 1.20 -	บริษัทย่อยเรียกเก็บ ค่าบริการและจัดจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป บริษัทย่อยชำระค่าบริการ และชำระดอกเบี้ยจ่ายให้แก่ อินทัชในอัตราเดียวกันกับ การจ่ายให้ผู้ให้บริการรายอื่น

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
2. บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) (ไทยคม)/ มีอิทธิพลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ใน สัดส่วนร้อยละ 41.13 - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายสมประสงค์ บุญยะชัย	บริษัทย่อยต้องชำระค่าตอบแทนในอัตรา 1,400,000 USD/ปี สำหรับเช่าช่องสัญญาณ ดาวเทียม (Transponder) บนดาวเทียมไทย คม 7 จากไทยคม สัญญามีผลตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2563 และมีการใช้บริการ อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม และพื้นที่ สำหรับติดตั้งอุปกรณ์ดาวเทียม ขณะที่บริษัทย่อยมีการให้บริการโทรศัพท์ทั้ง ในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงได้ จำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ไทยคม <u>ขายสินค้าและบริการ</u>							ไทยคมเป็นผู้ให้บริการเช่า ช่องสัญญาณดาวเทียมราย เดียวในประเทศไทย
	<u>1. รายได้จากการให้บริการ</u>							บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ
	<u>2. รายได้อื่น</u>	-	1.40	-	4.27	-	6.63	และจัดจำหน่าย
	<u>3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น</u>	-	0.48	-	0.33	0.19	0.96	โทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ไทยคมใน
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>	-	0.13	-	1.92	0.17	2.56	อัตราเดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	<u>1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น</u>							บริษัทย่อยชำระค่าบริการให้แก่ ไทยคมในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
	<u>2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น</u>	-	59.93	-	47.12	-	55.81	
	<u>3. ดอกเบี้ยจ่าย</u>	-	6.38	-	9.00	-	4.92	
	<u>4. หนี้กู้</u>	-	-	-	0.11	-	0.08	
	<u>5. ซื้อสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่น</u>	-	-	-	5.90	-	0.90	
		-	0.02	-	2.90	-	2.14	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
3. บริษัท ไอ.ที. แอปพลิเคชันส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (ไอทีเอส)/ มีอินทซ์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ร้อยละ 100	บริษัทย่อยว่าจ้างไอทีเอสในการดูแล จัดการและพัฒนาระบบ SAP ขณะที่บริษัทย่อยให้บริการโทรศัพท์แก่ ไอทีเอส							ไอทีเอสให้บริการเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรม และ การดูแลจัดการระบบ SAP รวมถึงค่าบริการรักษา มี บริการที่ดี รวดเร็ว และ ราคาสมเหตุสมผล
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.75	-	1.51	-	1.61	
	2. รายได้อื่น	-	0.08	-	0.17	0.04	0.15	บริษัทย่อยเรียกเก็บ
	3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.01	-	0.21	0.04	0.55	ค่าบริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	81.86	-	109.90	-	142.84	บริษัทย่อยชำระค่าที่ปรึกษา ให้แก่ไอทีเอสโดยอัตรา ค่าบริการขึ้นอยู่กับลักษณะ งานและระดับของที่ปรึกษา โดยเป็นอัตราเดียวกันกับ ราคาของบริษัทที่ปรึกษา ระบบ SAP รายอื่น
	2. ซื้อสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่น	-	24.46	-	10.21	-	66.43	
	3. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	14.50	-	23.08	-	55.32	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
4. กลุ่มบริษัท SingTel Strategic Investments Private Limited (SingTel)/ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทร้อยละ 23.32	<p>บริษัทย่อยทำสัญญากับบริษัทในกลุ่ม SingTel ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการข้ามแดนอัตโนมัติระหว่างประเทศ (IR) - บริการโครงข่ายโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (IPLC) และบริการเสริม (Content) <p><u>ขายสินค้าและบริการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> รายได้จากการให้บริการ รายได้อื่น ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น <p><u>ซื้อสินค้าและบริการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> ค่าเช่าและค่าบริการอื่น เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น 							<p>การทำสัญญาให้บริการ ซึ่งเป็นราคาที่ต่างฝ่ายต่างกำหนดในการเรียกเก็บจากลูกค้า ซึ่งบริษัทคิดจากผู้ให้บริการรายอื่น</p> <p>บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ IR และค่าบริการเสริม(Content) ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้บริการรายอื่น</p> <p>บริษัทย่อยชำระค่า IPLC, ค่า IR, ค่าบริการเสริม(Content) ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้บริการรายอื่น</p>
		-	41.80	-	191.91	-	125.17	บริษัทย่อยเรียกเก็บ
		-	-	-	0.67	-	3.83	ค่าบริการ IR และค่าบริการเสริม(Content) ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้บริการรายอื่น
		-	25.98	0.42	151.46	0.42	40.62	บริษัทย่อยชำระค่า IPLC, ค่า IR, ค่าบริการเสริม(Content) ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้บริการรายอื่น
		-	139.26	-	268.53	-	280.92	
		-	20.96	19.69	60.79	8.82	33.11	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
5. บริษัท ไทย แอ๊ดวานซ์ อิน โนเวชั่น จำกัด (ทีเอไอ)/ มีอินทซ์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยทางอ้อม	บริษัททยอยว่าจ้างให้ทีเอไอเป็นสื่อโฆษณา ผ่านช่องสัญญาณจานดาวเทียม ขณะที่บริษัททยอยมีการให้บริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่แก่ทีเอไอ							ทีเอไอมีความชำนาญในการ บริการสื่อโฆษณา บริการ ขายเนื้อหา (Content) ผ่าน ช่องสัญญาณจานดาวเทียม รวมถึง เป็นผู้จำหน่าย อุปกรณ์รับสัญญาณ ดาวเทียม
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.06	-	0.04	-	0.04	
	2. รายได้อื่น	-	0.04	-	-	-	0.03	บริษัททยอยเรียกเก็บ
	3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.04	-	0.01	-	0.03	ค่าบริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	-	-	-	-	2.31	
	2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	-	-	-	-	2.60	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
6. บริษัท ลาว เทเลคอมมิวนิ เคชั่นส์ จำกัด (แอลทีซี)/ มีอิทธิพลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยทางอ้อม	บริษัทย่อยร่วมมือกับแอลทีซีในการ ให้บริการข้ามแดนอัตโนมัติระหว่างประเทศ (IR) <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ - 14.32 2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น - 26.69 <u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น - 5.91 2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น - 0.39							แอลทีซีดำเนินธุรกิจ โทรคมนาคมในประเทศลาว ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ บริการ อินเทอร์เน็ต และบริการข้าม แดนอัตโนมัติระหว่าง ประเทศ โดยอัตราค่าโรม มิ่งที่คิดเป็นอัตราเหี้ยมเพียง ได้กับราคาตลาด
								บริษัทย่อยเรียกเก็บ ค่าบริการ IR ในอัตราเดียวกันกับลูกค้า ทั่วไป
								บริษัทย่อยชำระค่า IR ให้แก่ แอลทีซีในอัตราเดียวกันกับ การจ่ายให้ผู้ให้บริการราย อื่น

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
7. บริษัท อีคูปี้ จำกัด (อีคูปี้)/ มีอินทซ์เป็นผู้ถือหุ้น โดยทางตรง ในสัดส่วนร้อยละ 20.94	บริษัทย่อยว่าจ้างอีคูปี้สำหรับการ ให้บริการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ผ่านบนสมาร์ตโฟน หรือแท็บ เล็ต โดยชำระค่าบริการเป็นรายเดือน ขณะที่บริษัทย่อยให้บริการโทรศัพท์ แก่อีคูปี้							อีคูปี้ดำเนินธุรกิจนำเสนอสิ่ง ตีพิมพ์ดิจิทัล (Digital Publication) และหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เช่น หนังสือ นิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์บนสมาร์ตโฟน, แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	1.80	-	1.29	-	0.93	บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ
	2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.22	-	0.19	-	0.12	โทรศัพท์
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	23.71	-	4.27	-	0.43	
	2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	6.47	-	1.17	-	1.72	บริษัทย่อยชำระค่าบริการเสริม (Content) ให้แก่อีคูปี้ ในอัตรา ร้อยละของรายได้ที่บริษัทได้รับ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับผู้ ให้บริการข้อมูลประเภท เดียวกัน

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
8. บริษัท อินฟอร์เมชั่น ไฮเวย์ จำกัด (ไอเอช)/ มีไอเอชเป็นผู้ถือหุ้นโดยทางอ้อม	ไอเอช ให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ภายใต้สัญญาเช่าทางการเงินและ โครงข่ายสื่อสารสัญญาณ โทรคมนาคมแก่ บริษัทย่อยขณะที่บริษัทย่อยให้บริการ โทรศัพท์แก่ไอเอช							ไอเอชให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ภายใต้สัญญาเช่าทางการเงินและโครงข่ายสื่อสารสัญญาณโทรคมนาคม
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ
	1. รายได้จากการบริการ	-	0.04	-	0.04	-	0.05	โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							บริษัทย่อยชำระค่าบริการ
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	241.14	-	88.61	-	82.31	โครงข่ายสื่อสารสัญญาณ
	2. เจ้านี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	22.15	-	33.95	-	10.22	โทรคมนาคมแก่ไอเอชในอัตราเดียวกันโดยเป็นอัตราที่
	3. ดอกเบี้ยจ่าย	-	6.37	-	4.63	-	2.77	เทียบเคียงได้กับผู้ให้บริการรายอื่น
	4. เจ้านี้ตามสัญญาเช่าการเงิน	-	76.70	-	53.58	-	29.41	
	5. ซื้อสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่น	-	14.48	-	-	-	-	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
9.บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (เคทีบี) / - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายไกรฤทธิ์ อุชุกานนท์ชัย	ธนาคารกรุงไทยให้บริการทางการเงินแก่ บริษัทย่อย							ธนาคารกรุงไทยประกอบธุรกิจ ให้บริการทางการเงิน เช่น ด้าน การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ เป็นตัวกลางการชำระเงิน และ บริการอื่นๆ
	ขณะที่บริษัทย่อยมีการให้บริการ โทรศัพท์แก่ธนาคารกรุงไทย							บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ และจัดจำหน่าย
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	86.47	-	17.50	-	24.26	
	2. รายได้อื่น	-	-	-	1.75	-	-	
	3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.47	-	3.39	-	1.13	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. เงินฝากธนาคารและดอกเบี้ยรับ	0.49	101.30	0.87	167.37	0.88	177.87	บริษัทย่อยรับดอกเบี้ยเงินฝาก ธนาคารจากเคทีบีและดอกเบี้ย
	2. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	0.14	-	0.10	-	0.11	จ่ายจากการกู้ยืมโดยเป็นอัตรา ที่เทียบเคียงได้กับธนาคาร
	3. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	0.08	-	27.18	-	40.39	พาณิชย์อื่น
	4. หนี้กู้	-	29.00	-	-	-	20.00	
	5. เงินกู้ยืมระยะยาวและดอกเบี้ยจ่าย	-	11.85	-	3,040.68	-	3,188.81	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
10. บริษัท ไฮ ซีอปปิง จำกัด (ไฮ ซีอปปิง)/ มีอินทัชเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยทางอ้อม	บริษัททยอยมีการให้บริการและจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ไฮ ซีอปปิง							ไฮ ซีอปปิงประกอบธุรกิจ ทางด้านดิจิทัลคอนเทนต์ที่ นำเสนอให้ผู้บริโภคเข้าถึง รายละเอียดของสินค้าและ บริการโดยใช้สื่อทีวี โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และช่องทางสื่อโฆษณาอื่น บริษัททยอยเรียกเก็บค่าบริการ และจัดจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.73	-	3.33	-	6.20	
	2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.08	-	0.88	-	0.31	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	-	-	0.03	-	-	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
11.บริษัท ทีซี บรอดคาสติง จำกัด (ทีซีบี) / มีอินทซ์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยทางอ้อม	ทีซีบีให้บริการอุปกรณ์ระบบดาวเทียม และสัญญาณโทรทัศน์แก่บริษัทย่อย <u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น 2. เจ้าหน้าที่การค้าและเจ้าหน้าที่อื่น							บริษัทย่อยชำระค่าบริการ อุปกรณ์ระบบดาวเทียมและ สัญญาณโทรทัศน์แก่ทีซีบีใน อัตราเดียวกันกับการจ่ายให้ ผู้ให้บริการรายอื่น
		-	5.65	-	12.01	-	5.58	
		-	0.36	-	0.49	-	0.50	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
12.บริษัท กอล์ฟดิคก จำกัด (GOLFD) / มีอินทัชเป็นผู้ถือหุ้น โดยทางตรง ใน สัดส่วนร้อยละ 25.00	บริษัททยอยมีการให้บริการโทรศัพท์แก่ กอล์ฟดิคก							กอล์ฟดิคกเป็นผู้ให้บริการ แพลตฟอร์มการจองสนาม กอล์ฟผ่านแอปพลิเคชันบน สมาร์ทโฟน บริษัททยอยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.08	-	0.09	-	0.12	
	2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.01	-	0.02	-	-	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	0.02	-	-	-	0.17	
	2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	0.35	-	0.42	-	0.26	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
13. บริษัท อมตะ เน็ทเวอร์ค จำกัด (เอเอ็น) / มีเอไอเอสเป็นผู้ถือหุ้นโดยทางอ้อม	เอเอ็นให้บริการค่าเช่าวงจรถอมนาคม แก่บริษัทย่อย							เอเอ็นเป็นผู้ให้บริการโครงข่าย โทรคมนาคมภายในนิคม อุตสาหกรรมอมตะ
	ขณะที่บริษัทย่อยได้ให้บริการด้านการ บริหารงานและมีการให้บริการโทรศัพท์ แก่เอเอ็น							
	ขายสินค้าและบริการ							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.04	-	0.29	-	1.81	
	2. รายได้อื่น	-	1.78	-	6.00	-	5.95	
	3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	7.55	-	0.56	-	1.14	
	4. ขายสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่น	-	6.60	-	-	-	-	
	ซื้อสินค้าและบริการ							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	0.26	-	16.11	-	26.38	
	2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	0.88	-	1.96	-	8.11	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
14.บริษัท วงใน มีเดีย จำกัด (วง ใน) / มีอินเทอร์เน็ตผู้ถือหุ้น โดยทางตรง ใน สัดส่วนร้อยละ 9.54	บริษัทย่อยว่าจ้างวงในเพื่อให้บริการ สร้างและออกแบบเว็บไซต์บนสมาร์ต โฟน							วงในเป็นผู้ให้บริการ แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน เกี่ยวกับร้านอาหาร ความสวย ความงาม และสปา ในประเทศ ไทย
	ขณะที่บริษัทย่อยได้ให้บริการโทรศัพท์ แก่วงใน							บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.01	-	0.02	-	0.28	บริษัทย่อยชำระค่าบริการ ค่า โฆษณาและค่าส่งเสริม
	2. รายได้อื่น	-	-	-	-	-	0.09	การตลาดแก่วงใน ในอัตราเดียวกันกับการจ่ายให้ ผู้ให้บริการรายอื่น
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	2.41	-	3.36	-	4.71	
	2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	-	-	-	-	0.27	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
15.บริษัท ดิจิโอ (ประเทศไทย) จำกัด (ดิจิโอ) / มีอินทชัยเป็นผู้ถือหุ้น โดยทางตรง ในสัดส่วนร้อยละ 8.05	บริษัทย่อยได้ให้บริการโทรศัพท์แกื่อดิจิโอ <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ 2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	- -	0.06 0.01	- -	1.41 0.81	- -	5.88 0.58	ดิจิโอเป็นผู้ให้บริการในการ ชำระเงินผ่านบัตรเครดิต โดย ใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อผ่านบน สมาร์ทโฟน บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์ เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป
16.บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (บีอีซี) / - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายสมประสงค์ บุญยะชัย	บริษัทย่อยว่าจ้างบีอีซีในการให้บริการ เสริมของโทรศัพท์เคลื่อนที่ ขณะที่บริษัทย่อยได้ให้บริการโทรศัพท์ แก่อบีอีซี <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ 2. รายได้อื่น 3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	- - -	0.56 - 0.07	- - -	8.56 - 1.65	- - -	6.26 0.07 0.49	บริษัทย่อยของบริษัทบีอีซีเวิลด์ ได้ให้บริการรายการโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตบนมือถือผ่าน แอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์ เคลื่อนที่ในอัตราเดียวกันกับ ลูกค้าทั่วไป

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น - 12.66 2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น - 0.40							บริษัททยอยชำระค่าบริการเสริม (Content) ให้แก่บีอีซี ในอัตรา ร้อยละของรายได้ที่บริษัทได้รับ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับผู้ให้บริการข้อมูลประเภทเดียวกัน
17.การรถไฟฟ้ามหานคร แห่งประเทศไทย และบริษัท ทยอย (เอ็มอาร์ทีเอ) / - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายไกรฤทธิ์ อุชุกานนท์ชัย	เอ็มอาร์ทีเอบริการให้เช่าแก่บริษัททยอย ขณะที่บริษัททยอยได้ให้บริการโทรศัพท์ แก่เอ็มอาร์ทีเอ <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ - 0.10 2. รายได้อื่น - - 3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น - 0.05 <u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							กลุ่มบริษัทเอ็มอาร์ทีเอเป็น องค์การชั้นนำในการให้บริการ ขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ และครบถ้วนเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน บริษัททยอยเรียกเก็บค่าบริการ และจัดจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น 2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	- -	9.00 0.32	- -	54.09 0.51	- -	60.12 9.65	บริษัทย่อยชำระค่าบริการเช่า (ค่าเช่าพื้นที่สถานที่ฐานและค่า ไฟ) ให้แก่ เอ็มอาร์ทีเอในอัตราเดียวกัน กับ ผู้ให้เช่ารายอื่น
18.บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (เอสซีจี) / - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายกานต์ ตระกูลฮุน	เอสซีจีบริการให้เช่าแก่บริษัทย่อย ขณะที่บริษัทย่อยได้ให้บริการโทรศัพท์ และ จัดจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แก่เอสซีจี <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ 2. รายได้อื่น 3. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	 - - -	 42.85 0.46 4.47	 - - -	 50.81 - 6.37	 - - -	 51.43 0.03 6.17	กลุ่มบริษัทเอสซีจีเป็นบริษัท ปูนซีเมนต์และวัสดุก่อสร้างที่ ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริษัทย่อยเรียกเก็บค่าบริการ และจัดจำหน่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น 2. ดอกเบี้ยจ่าย 3. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น 4. หนี้กู้	-	1.01	-	0.09	-	0.03	บริษัททยอยชำระค่าบริการเช่า (ค่าเช่าพื้นที่สำนักงานและค่า ไฟ) ให้แก่เอสซีจี ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้เช่า รายอื่น
19.บริษัท แรบบิท – ไลน์ เปย์ จำกัด (อาร์แอลพี) / มีเอไอเอสเป็นผู้ถือหุ้นโดยทางอ้อม * วันที่ 5 มีนาคม 2561 บริษัท แอด วานซ์ เอ็มเปย์ จำกัด ได้ลงทุน บริษัท แรบบิท-ไลน์ เปย์ จำกัด มี สัดส่วนการถือหุ้นร้อยละ 33.33	อาร์แอลพีให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ แก่บริษัททยอย ขณะที่บริษัททยอยได้ให้บริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่แก่อาร์แอลพี <u>ขายสินค้าและบริการ</u> 1. รายได้จากการให้บริการ 2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	-	-	1.55	-	3.75	อาร์แอลพีให้บริการเงิน อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับการ ให้บริการแก่ลูกค้าในเศรษฐกิจ แบบดิจิทัล บริษัททยอยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
		-	-	-	1.45	-	0.86	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น 2. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	-	-	-	18.30	-	24.69	บริษัทย่อยชำระค่าบริการ (เงิน อิเล็กทรอนิกส์, ระบบการ จ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์) ให้แก่ อาร์แอลพีในอัตราเดียวกันกับ ผู้ให้บริการรายอื่น
		-	-	-	17.79	-	4.54	

บริษัทที่เกี่ยวข้อง/ ความสัมพันธ์กับบริษัท	ลักษณะรายการ	มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2560 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2561 (ล้านบาท)		มูลค่ารายการระหว่างกันสำหรับงวด สิ้นสุด 31 ธันวาคม 2562 (ล้านบาท)		เหตุผลและความจำเป็น ของการทำรายการ
		งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะ	งบการเงินรวม	
20.บริษัท โอเอสสกา จำกัด (มหาชน) (โอเอสพี) / - กรรมการบริษัทร่วมกัน: นายสมประสงค์ บุญยะชัย	บริษัทยอยได้ให้บริการโทรศัพท์แก่อ เอสพี							โอเอสพีประกอบธุรกิจสินค้า อุปโภคบริโภค โดยเน้นทางด้าน ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่ไม่ผสม แอลกอฮอล์และผลิตภัณฑ์ของ ใช้ส่วนบุคคลบางชนิด บริษัทยอยเรียกเก็บค่าบริการ โทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตรา เดียวกันกับลูกค้าทั่วไป
	<u>ขายสินค้าและบริการ</u>							
	1. รายได้จากการให้บริการ	-	0.19	-	5.07	-	9.35	
	2. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	-	0.07	-	0.68	-	2.44	
	<u>ซื้อสินค้าและบริการ</u>							
	1. ค่าเช่าและค่าบริการอื่น	-	0.10	-	0.20	-	0.16	
	2. ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	-	-	-	0.03	บริษัทยอยชำระค่าบริการเช่า (ค่าเช่าพื้นที่สถานีฐานและค่า ไฟ) ให้แก่อเอสพี ในอัตราเดียวกันกับผู้ให้เช่าราย อื่น